

Značaj turizma za grad Poreč- percepcija lokalnog stanovništva

Matea, Šandak

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:717533>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Diplomski sveučilišni studij

MATEA ŠANDAK

Značaj turizma za grad Poreč- percepcija lokalnog stanovništva

**The importance of tourism for Poreč - the perception of the local
population**

Diplomski rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Diplomski sveučilišni studij
Održivi razvoj turizma

Značaj turizma za grad Poreč- percepcija lokalnog stanovništva

**The importance of tourism for Poreč - the perception of the local
population**

Diplomski rad

Kolegij: **Ekonomska održivost turizma**

Student: **Matea ŠANDAK**

Mentor: **Izv. prof. dr. sc. Daniela SOLDIĆ
FRLETA**

Matični broj: **ds3845/2022**

Opatija, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG DIPLOMSKOG RADA

Matea Šandak

(ime i prezime studenta)

ds3845/2022

(matični broj studenta)

Značaj turizma za grad Poreč- percepcija lokalnog stanovništva

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor diplomskog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa diplomskim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog diplomskog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, _____

Potpis studenta

Sažetak

Istraživanje percepcije lokalnog stanovništva o razvoju turizma u gradu Poreču provedeno je putem 173 prikupljena upitnika s ciljem dubljeg razumijevanja stajališta i stavova prema turističkom razvoju. Analiza rezultata otkriva važan aspekt – izražen interes lokalnih građana za aktivno sudjelovanje u procesima planiranja i odlučivanja vezanim uz turizam. Ova participativna orijentacija svjedoči o potrebi za inkluzivnim pristupom u oblikovanju turističke budućnosti grada. Unatoč pozitivnim izraženim interesima, istraživanje također otkriva prisutno nezadovoljstvo među lokalnim stanovništvom u vezi s trenutnom turističkom valorizacijom i ključnim aspektima upravljanja turizmom. Ovi aspekti uključuju ulogu Turističke zajednice grada Poreča u poticanju održivog razvoja, suradnju između lokalnih proizvođača i ugostitelja te zabrinutost za ekološke implikacije turizma na okoliš. Iz ovih analiza proizlazi potreba za daljnjim istraživanjem i strategijama koje će podupirati konstruktivnu suradnju između lokalnog stanovništva, relevantnih institucija i dionika. Uključivanje zajednice u procese odlučivanja te promicanje transparentnosti i dijaloga između svih aktera mogu pridonijeti boljem balansiranju ekonomske dobiti turizma s očuvanjem kulturne autentičnosti i okoliša. S obzirom na bogatu turističku ponudu, ali i izazove, Poreč ima potencijal postati primjerom destinacije koja uspješno integrira različite interese u održivom turističkom razvoju.

Ključne riječi: lokalno stanovništvo; razvoj turizma; percepcija; učinci; grad Poreč.

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma.....	3
2. Turizam i njegovi učinci na turističku destinaciju.....	7
3. Turizam grada Poreča.....	14
3.1. Analiza turističke ponude.....	15
3.1.1. Ponuda smještaja.....	15
3.1.2. Eno- gastronomska i sportsko- rekreacijska ponuda.....	17
3.1.3. Događanja i manifestacije grada Poreča.....	22
3.2. Analiza turističke potražnje.....	26
3.2.1. Analiza dolazaka i noćenja turista za grad Poreč.....	27
3.2.2. Turistički dolasci prema motivu putovanja.....	31
3.3. SWOT analiza grada Poreča.....	33
4. Istraživanje stavova i percepcije lokalnog stanovništva o turizmu grada Poreča.....	39
Zaključak.....	48
Bibliografija.....	50
Popis ilustracija.....	54

Uvod

Turizam podliježe utjecaju različitih ekonomskih, sociokulturnih, okolišnih i tehnoloških čimbenika koji oblikuju i usmjeravaju turističke aktivnosti. Ekonomski faktori, sociokulturne preferencije i okolišna privlačnost određuju turističke potrebe i atraktivnost destinacija. Tehnološki napredak također mijenja načine komunikacije i rezervacija putovanja, dodatno oblikujući interakciju između turizma i destinacija. Tema diplomskog rada, obuhvaća percepciju lokalnog stanovništva o utjecaju turizma na razvoj grada Poreča. U ovom kontekstu, važno je analizirati kako lokalno stanovništvo doživljava ulogu turizma u svakodnevnom životu, te kako ta percepcija oblikuje njihovo viđenje razvoja zajednice.

Na temelju relevantnih činjenica istraživanja može se definirati *problem istraživanja* koji se odnosi na trenutni razvoj turizma grada Poreča, kao i *predmet* istraživanja koji obuhvaća zadovoljstvo lokalnog stanovništva trenutnim stanjem turizma te mogućnostima razvoja.

U ovom diplomskom radu svrha i ciljevi istraživanja očituju se u analizi utjecaja turizma na lokalno stanovništvo grada Poreča te njihovu percepciju kvalitete života unutar turističke destinacije. Ciljevi istraživanja obuhvaćaju procjenu razine zadovoljstva lokalnog stanovništva općim smjerom turističkog razvoja, evaluaciju stupnja njihove involviranosti u proces razvoja turizma grada Poreča, istraživanje njihovih stavova o važnosti njihovog doprinosa u planiranju turističkog razvoja te analizu njihovih percepcija o utjecaju turizma na ekonomiju, okoliš, društvo i kulturu.

Kako bi se ostvarili prethodno navedeni ciljevi istraživanja, postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koliko je lokalno stanovništvo zadovoljno sveukupnim turističkim razvojem Poreča?
2. Koliko je lokalnog stanovništvo uključeno u planiranje turističkog razvoja grada Poreča?
3. Kako lokalno stanovništvo percipira učinke koje turizam generira u gradu Poreču?

U obradi teme diplomskog rada i provedenom istraživanju, korištene su sljedeće (opće i posebne) metode: analize i sinteze, metode indukcije i dedukcije, deskripcije te deskriptivne statistike.

Diplomski rad se uz uvod i zaključak sastoji od četiri poglavlja. Prvo poglavlje obuhvaća ključnu ulogu lokalnog stanovništva u razvoju turizma, ističući njihovu aktivnu ulogu u

oblikovanju turističke ponude i utjecaju na održivost destinacije. Analizira se definicija lokalne zajednice s naglaskom na teritorijalna i psihološko-socijalna obilježja te se istražuje kompleksna veza između turizma i lokalnog stanovništva, kao međusobno ovisnih entiteta. Drugo poglavlje analizira složeni koncept turizma i njegove učinke na destinaciju. Također, naglašavaju se pozitivni okolišni efekti kao što su očuvanje prirodnih resursa, ali i negativne posljedice poput zagađenja vode. Upravljanje turističkim aktivnostima izdvaja se kao ključno za postizanje održive ravnoteže između utjecaja turizma na destinaciju. U trećem poglavlju rada detaljno su opisana obilježja turizma grada Poreča kroz analizu turističke ponude i potražnje te SWOT analiza kroz koju su utvrđene ključne snage, slabosti, prilike i prijetnje u turizmu grada Poreča. Četvrto poglavlje odnosi se na istraživački dio koji obuhvaća stavove lokalnog stanovništva o razvojnim smjerovima turizma u gradu Poreču. Slijedi zadnji dio rada, a to je zaključak u kojemu su iznesena zaključna razmatranja temeljem rezultata istraživanja. Nakon zaključka nalazi se pregled korištene literature, popis grafikona, tablica i slika.

1. Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma

Lokalno stanovništvo je vrlo važan resurs u turizmu te svojim (ne)sudjelovanjem bitno utječe na dinamiku, obim i strukturu razvoja turizma destinacije. Postoje dva pristupa definiranja lokalne zajednice, prvim pristupom ističu se teritorijalna obilježja odnosno skupina ljudi koja živi na istom geografskom području čine jednu zajednicu. Drugi pristup podrazumijeva psihološko- socijalna obilježja, primjerice lingvističke, kulturne, socijalne i ostale slične interese.¹ Prema Sherlu i Edwardsu lokalne zajednice se općenito opisuju kao skupine pojedinaca karakterizirane zajedničkim identitetom, često povezanim s različitim aspektima njihovih života.² Nadalje, takve zajednice često dijele uobičajena prava koja se odnose na specifično geografsko područje i njegove prirodne resurse, te ostvaruju duboku povezanost s navedenim područjem na kulturnoj, društvenoj, ekonomskoj i duhovnoj razini.³

Turizam i lokalno stanovništvo međusobno su ovisni te njihovu sinergiju najbolje opisuju Goeldner i Ritchie koji u svojoj knjizi definiraju da je „turizam skup pojava i odnosa proizašlih iz interakcija turista, davatelja usluga, država i lokalnih zajednica domaćina u procesu privlačenja i ugošćivanja tih turista i drugih posjetitelja.“⁴ Turizam osim što mijenja okruženje u kojem se razvija ono stvara promjene kod lokalnog stanovništva destinacije.

U turizmu djeluju razni dionici koji utječu na turizam ili su pod utjecajem turizma. Pod pojmom dionik podrazumijeva se fizička osoba ili vrsta organizacije koja je u izravnom doticaju sa turizmom.⁵ Razni dionici imaju različite ciljeve i interese, a svojim aktivnostima direktno utječu na održivost.⁶ Da bi se destinacija uspješno razvijala potrebna je pomoć i podrška svih turističkih dionika. Znanja i iskustvo dionika bitna su stavka prilikom planiranja i razvoja turizma destinacije stoga je važno educirati i osposobljavati sve „stakeholdere“ u destinaciji.

¹UNESCO: Defining community broadcasting, https://en.unesco.org/sites/default/files/unesco_cmedia_sustainability_policy_1_defining.pdf (Pristupljeno 20.07.2023.)

² Scherl i Edwards, „Tourism, indigenous and local communities and protected areas in developing nations,“ 75.

³ Gunawijaya, i Pratiwi, „How Local Community Could Contribute to the Tourism Development in Rural Area?,“ 828.

⁴ Goeldner i Ritchie, *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, 3.

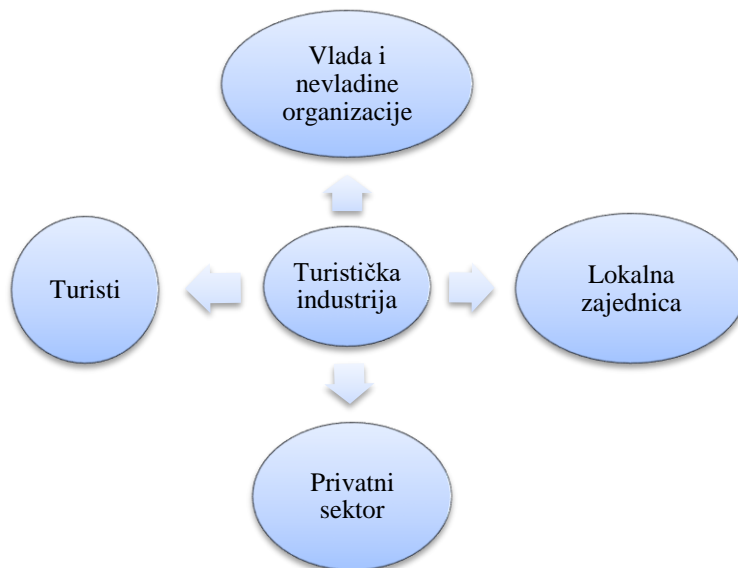
⁵ Magaš, Vodeb i Zadel, *Menadžment turističke organizacije i destinacije*, 27.

⁶ Slivar, „Stakeholders in a tourist destination–matrix of possible relationships towards sustainability“, 1.

Time se stvaraju uvjeti za poboljšanje kvalitete življenja, donose se odluke koje vode do ostvarivanja zajedničkih ciljeva i stvaranja turističkih sadržaja.

Sljedeća slika prikazuje četiri grupe dionika koji djeluju unutar turističke industrije.

Slika. 1. Dionici u turizmu

Izvor: Alshboul, „Assessing Local Community Involvement in Tourism Development around a Proposed World Heritage Site in Jerash,“ 35.

Privatni sektor podrazumijeva uglavnom mala i srednja turistička poduzeća koja su usmjerena na vlastito poslovanje (razvijanje turističkog proizvoda i marketinga), a njihov glavni cilj je postizanje što veće profitabilnosti. Uloga dobavljača, turističkih poduzeća, profesionalnih udruženja i ostalih sudionika u privatnom sektoru svodi se na sveukupni turistički lanac vrijednosti.⁷ Pod lancem vrijednosti podrazumijeva se kompletan doživljaj i iskustvo turista na njegovom turističkom putovanju kao i osiguravanje prihoda i financijske stabilnosti sektora, uvođenje novih trendova i širenje na nova svjetska tržišta.⁸ Lokalna zajednica je osnovni dionik jer njihov stil života i kultura privlače posjetitelje u destinaciju i kreiraju gostoprimstvo u turizmu.⁹

Prilikom planiranja turističkog razvoja destinacije, destinacijski menadžment mora uzeti u obzir želje, prijedloge i dobre inicijative lokalnog stanovništva jer će jedino na taj način biti

⁷ Magaš, Vodeb, i Zadel, Menadžment turističke organizacije i destinacije, 196.

⁸ Bakan, „Moderni trendovi u prehrani i njihov utjecaj na ugostiteljsku kuhinju,“ 108.

⁹ Scherl i Edwards, „Tourism, indigenous and local communities and protected areas in developing nations,“ 78.

moguć sustavniji i kvalitetniji razvoj turizma destinacije, a i smanjit će se utjecaj nedostataka te negativnih stavova stanovništva spram turizma.¹⁰ Lokalno stanovništvo je ono koje utječe na opće okruženje i dojmove posjetitelja, zbog toga se s pravom može reći da turističko odredište ne čine zidovi i građevine, već ljudi. Lokalno stanovništvo je ono koje stvara i plasira turističke usluge. Potrebno je pridati pažnju potrebama, stavovima i osjetljivostima lokalnog stanovništva kako izrazi njihova nezadovoljstva ne bi utjecali na posjete turista te srušili imidž same destinacije. U većini slučajeva nezadovoljstvo se uoči u ranim fazama planiranja razvoja turizma. Turistički razvoj destinacije biti će uspješniji što bude veće uključivanje lokalne zajednice u procese planiranja i donošenja odluka. Lokalna zajednica može sudjelovati na razne načine u turističkom planiranju, a neki od njih biti će prikazani u tablici sa pripadajućim karakteristikama:

Tablica. 1. Tipologija lokalnih zajednica u turizmu

SPONTANO SUDJELOVANJE	INDUCIRANO SUDJELOVANJE	PRISILNO SUDJELOVANJE
<ul style="list-style-type: none"> • donošenje odluka od dna prema vrhu • aktivno sudjelovanje • direktno sudjelovanje • sudjelovanje u donošenju odluka • autentično sudjelovanje • samostalno planiranje 	<ul style="list-style-type: none"> • donošenje odluka od vrha prema dnu • pasivno sudjelovanje • formalno • uglavnom neizravno • mali stupanj prisutnosti tokenizma • prividno sudjelovanje • sudjelovanje u provedbi i dijeljenju koristi • mogućnost izbora između različitih opcija i povratnih informacija 	<ul style="list-style-type: none"> • pristup od vrha prema dnu • pasivno uglavnom neizravno • formalno • sudjelovanje u provedbi, ali ne nužno i u dijeljenju koristi • mogućnost izbora između predloženih ograničenih opcija ili bez mogućnosti izbora • nesudjelovanje u odlučivanju • visok stupanj prisutnosti tokenizma i manipulacije

Izvor: Giampiccoli, „A conceptual justification and a strategy to advance *community-based tourism*,“ 2503.

Smatra se da spontano djelovanje stvara povjerenje među stanovništvom te može motivirati lokalnu zajednicu da aktivno sudjeluje u turističkom planiranju u destinaciji. Prisilno sudjelovanje kao i inducirano, stvaraju prividnu sliku o sudjelovanju a zapravo se zajednici ne

¹⁰ Rudan, „Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma destinacije,“ 61.

omogućuje aktivno sudioništvo u turističkom planiranju.¹¹ Potrebno je stvarati i poticati lokalnu zajednicu na visoku razinu sudjelovanja, takozvanim *community-based tourism*, koji predstavlja turizam gdje je zajednica glavni akter. Razlog tome je što domicilno stanovništvo najbolje poznaje područje kao i karakter sredine, uključujući sva znanja o kulturi i tradiciji zajednice. *Community-based tourism* želi postići ravnotežu između resursa, ljudi i turista.¹²

Prilikom dugoročnog planiranja treba voditi računa o upravljanju na društveno odgovoran način, potrebno je uzeti u obzir prijedloge i prihvatiti ideje lokalnog stanovništva kako bi razvoj turizma bio uspješan. Zbog sve veće zasićenosti suvremenog turista klasičnim ponudama u turizmu koje pružaju samo „sunce i more“, turisti sve više posežu za autentičnim i atraktivnijim krajolicima, tradicijama lokalnih mještana i aktivnostima koje će im pružiti potpuno novo i jedinstveno iskustvo. Vrlo je važno u procesu osmišljavanja ponude i donošenju odluka vezanih u turizam uključiti domicilno stanovništvo jer su životni stil i kulturna lokalnog stanovništva ono što najčešće privuče turiste da posjete destinaciju. Potrebno je istaknuti da dugoročno planiranje u turizmu ovisi o percepcijama i reakcijama lokalnog stanovništva prema turizmu, budući da je održiv rast i razvoj turizma često povezan s pozitivnim stajalištima lokalnog stanovništva prema turističkim aktivnostima i njihovom svijesti o vlastitoj ulozi u procesu razvoja turizma.¹³ Angažman lokalnog stanovništva bitan je za razvoj turizma jer njihovim djelovanjem čuva se i njeguje običaje i tradiciju, jača identitet destinacije, prenosi kultura i znanja koja su se zaboravila te su upravo to jedni od najvažnijih čimbenika koji turiste privlače u destinaciju. Sudjelovanje lokalnog stanovništva može se smatrati važnim čimbenikom u razvoju turizma.¹⁴ Uključenost domicilnog stanovništva dovodi do lakšeg ostvarivanja zajedničkih ciljeva te se time postižu uvjeti za poboljšanje kvalitete života za cijelu zajednicu. Ovim pristupom postiže se održivi koncept i uspostavlja strateška vizija destinacije čime se generiraju pozitivni učinci turizma, a negativni se svode na minimum.

¹¹ Gadi Djou, Baiquni, Widodo, i Fandeli, „Symbolic participation in *community-based tourism* in Kelimutu National Park, Ende, East Nusa Tenggara,“ 17.

¹² Amerta, „Community based tourism development,“ 101.

¹³ Ambrož, „Attitudes of local residents towards the development of tourism in Slovenia: The case of the Primorska, Dolenjska, Gorenjska and Ljubljana regions,“ 65.

¹⁴ Lepp, „Residents' attitudes towards tourism in Bigodi village, Uganda,“ 881.

2. Turizam i njegovi učinci na turističku destinaciju

Turizam se može definirati kao dinamična i složena pojava suvremenog doba, a predstavlja složeni koncept koji obuhvaća različite odnose koji se pojavljuju za vrijeme turističkog putovanja. Turizam je skup gospodarskih djelatnosti s obilježjima složenosti strukture, sezonalnosti poslovanja, neproizvodnosti rada te specifičnosti tržišta u težnji ostvarenja (realizacije) turističkog doživljaja stvarajući pritom brojne direktne i indirektne, primarne i sekundarne utjecaje.¹⁵ Posljednjih nekoliko desetljeća turizam je doživio ekspanzivni rast koji je bio potaknut snažnom svjetskom ekonomijom, tehnološkim napretkom, naglom urbanizacijom u zemljama u razvoju i pristupačnijim putovanjima. Zbog svog kontinuiranog i dinamičnog razvoja turizam ima važan gospodarski značaj i presudan je za uspjeh mnogih zemalja diljem svijeta. Turizam povećava prihode gospodarstva, stvara tisuće radnih mjesta, razvija infrastrukturu zemlje i stvara osjećaj kulturne razmjene između stranaca i građana.¹⁶

Turizam može imati značajne učinke u destinaciji a očituju se na mjestima gdje su turisti bili u doticaju sa okolišem, gospodarstvom, domicilnim stanovništvom i njihovom kulturom. Turizam može dovesti do pozitivnih i negativnih sociokulturnih učinaka, teže se mjere od ekonomskih, ali to ne znači da ih nema ili da ih treba zanemariti.¹⁷ Upravo suprotno, oni su vrlo prisutni, pogotovo u mjestima gdje se turizam ubrzano razvija. Svaki razvoj donosi sa sobom promjene, tako je i razvoj turizma jedan od izvora promjena. Stoga, utjecaji turizma razmatraju se u okviru okolišnih, društvenih i ekonomskih učinaka. U tom smislu, a kako bi se osigurali pozitivniji ekonomski učinci za lokalne zajednice, razvoj turizma mora zadovoljiti potrebe svih dionika (lokalnih, vlasti, turističkog menadžmenta, lokalnog stanovništva i turista), ali ujedno i mora uzeti u obzir činjenicu da se sve aktivnosti moraju odvijati u očuvanom kulturno i ekološko okruženje.¹⁸ Ako se turizmom upravlja na društveno odgovoran način, može dovesti do nekoliko tipičnih ekonomskih, društvenih i okolišnih koristi u destinaciji, ukoliko društvena odgovornost izostaje to može dovesti i do različitih problema. U nastavku biti će analizirana svaka pojedina kategorija učinaka.

¹⁵ Gržinić, Uvod u turizam-povijest, razvoj, perspektive, 17.

¹⁶ Yang, Wang, Zhang, L. i Xiao, „How to promote ethnic village residents' behavior participating in tourism poverty alleviation: a tourism empowerment perspective.“ 2064.

¹⁷ Rudan, „Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma destinacije,“ 63.

¹⁸ Soldić Frleta, „Island destinations' tourism offer-tourists' vs. residents' attitudes,“ 1.

Ekonomski učinci se mogu definirati kao promjene koje nastaju u strukturi gospodarstva turističkih emitivnih, tranzitnih i turistički receptivnih područja kao posljedica kretanja turističke potrošnje i u konačnici turističkog razvoja.¹⁹ Turizam ima sve veći utjecaj na gospodarstvo pojedine države, zbog sve značajnijeg doprinosa gospodarstvu mnoge zemlje, kao i Hrvatska, ovisne su o turizmu. Upravo zbog brojnih prednosti turizma na gospodarstvo možemo izdvojiti neke od pozitivnih ekonomskih učinaka, a to su:²⁰

- Stvaranje novih radnih mjesta i bolje mogućnosti zapošljavanja
- Stimuliranje trgovine, prihoda i poduzetništva, posebno kod malih poduzeća
- Razvoj infrastrukture koja nije samo dostupna za turističke svrhe
- Poticanje regionalnog razvoja te stimuliranje razvoja nedovoljno razvijenih područja
- Generiranje deviza, potraživanja izraženih u stranoj valuti
- Povećanje poreznih prihoda koji dovode do povećane državne potrošnje ili do smanjenja poreza na određene aktivnosti
- Djelovanje multiplikativnog efekta turističke potrošnje u gospodarstvu

Budući da je turizam izrazito radno dinamično okruženje te je kao takav vrlo bitan izvor za zapošljavanje radne snage. Zbog sve učestalijih putovanja i rekordnih turističkih rezultata turizam je vrlo snažan generator zapošljavanja. Sve veća ulaganja u turizam zahtijevaju i sve veća zapošljavanja u poduzećima koja su direktno povezana sa turizmom, kao i zapošljavanje koje obuhvaća osobe koje rade u onim djelatnostima koje su indirektno povezane sa turizmom i njegovim određenim razdobljima poslovanja. Upravo stvaranje novih poslovnih prilika može doprinijeti brojnim pozitivnim ekonomskim učincima. Također, bitno je da se od turizma traži što veće korištenje materijala i usluga od lokalnih obrtnika, primjerice stolarske usluge za opremanje apartmana te korištenje što većih količina domaćih proizvoda od lokalnih proizvođača. Ulaganje u turizam ne smije biti samo ulaganje u smještajne objekte nego je bitno i voditi računa o infrastrukturi. Ulaganjem u infrastrukturu potiče se veća potražnja za destinacijom, a samim time i potrošnja te sve zajedno rezultira otvaranjem novih radnih mjesta i unapređenju kvalitete življenja. Osim brojnih pozitivnih ekonomskih učinaka u destinaciji se

¹⁹ Čavlek, Bartoluci, Prebežac i Kesar, Turizam-ekonomske osnove i organizacijski sustav, 246.

²⁰ Harcombe, „The economic impacts of tourism,“ 2.

mogu pojaviti i negativni učinci kao posljedica turističkog razvoja. Negativni ekonomski učinci mogu biti:²¹

- Odljevi koji nastaju kao rezultat potrošnje izvan lokalne ekonomije za kupnju inozemnih dobara
 - Povećana sklonost uvozu
 - Oportunitetni troškovi
 - Efekt premještanja
 - Pretjerana ovisnost o turizmu
 - Inflacija i više vrijednosti zemljišta
 - Problem sezonalnosti
 - Pretjerano oslanjanje na inozemnu radnu snagu
 - Stvaranje novih ili dodatnih troškova zbog većeg broja posjetitelja (komunalni troškovi, troškovi održavanja infrastrukture i sl.)
- Problemi u vezi stranih kapitalnih ulaganja

Povećanjem broja turista u manjim turističkim regijama može dovesti do veće potrebe za uvozom dobara. Takva situacija predstavlja odljev za lokalnu ekonomiju. Osim potrebe za uvozom robe za vrijeme turističke sezone dolazi i do povećanja cijena roba i usluga zbog stranih posjetitelja i povećane potrošnje, kao i rast cijena nekretnina što za stanovništvo može predstavljati veliki teret.

Društveno- kulturni učinci su rezultat odnosa stvorenog u određenom razdoblju između stanovnika i turista, a na njih utječu navike, običaji, društveni život, uvjerenja i vrijednosti određenog društva.²² Dok se ekonomski učinci lakše mjere u određenoj destinaciji, društveno- kulturne učinke teže je procijeniti i izmjeriti. Kada se govori o pozitivnim društveno- kulturnim učincima turizma tada se može izdvojiti: ²³

- zaštita tradicije lokalnog stanovništva
- socijalizacija sa drugim ljudima
- upoznavanje novih jezika

²¹ Harcombe, „The economic impacts of tourism,“ 9.

²² Ferreira, Castro i Gomes, „Positive and Negative Social-Cultural, Economic and Environmental Impacts of Tourism on Residents,“ 293.

²³ Smith, Macleod i Hart, Key Concepts in Tourist Studies, 126.

- očuvanje identiteta lokalne zajednice
- porast razine obrazovanja
- porast kvaliteta življenja

Pomoću turizma razvija se i oživljava lokalna kultura, umjetnost ili običaji koji su tokom vremena možda bili zaboravljeni ali zbog interesa stranih i domaćih posjetitelja ta kultura i tradicija mogu ponovno oživiti u turističke svrhe. Razvoj turizma u destinaciji može pomoći da se kultura destinacije valorizira i očuva. Porastom potražnje za određenom destinacijom raste i potreba za organiziranjem manifestacija i sadržaja poput festivala, gastronomske ponude, prirodnih i kulturnih atrakcija, sportskih događanja i slično. Razvojem aktivnosti i sadržaja u turističke svrhe daje mogućnost lokalnom stanovništvu za korištenjem istih. Povećanje dostupnosti lokalnih sadržaja, što može rezultirati povećanjem zadovoljstva stanovništva, uz istodobni porast zapošljavanja i rasta prihoda, te unapređenje infrastrukture u destinaciji, zajedno će pridonijeti poboljšanju životnog standarda lokalnog stanovništva.²⁴ Usprkos pozitivnim društveno- kulturnim učincima, turizam može izazvati i negativne utjecaje a koji mogu biti: ²⁵

- komercijalizacija kulture
- povećanje stope sive ekonomije
- netolerancija političkih i vjerskih razlika
- gušenje postojeće kulture

Mogući se problemi kriju i u pretjeranoj komercijalizaciji tradicionalnih vrijednosti kulture i kulturno povijesne baštine.²⁶ Budući da turisti često ne poštuju tradiciju mjesta koje posjećuju, nerijetko se dešava da turizam komercijalizacijom kulture izazove porast vandalizma, grafita po zgradama i krađa. Iz navedenog vidljivo je da turizam može generirati pozitivne društveno-kulturne učinke, ali može izazvati i brojne negativne učinke, a o tome koji će učinci prevladati ovisi o odgovornosti različitih dionika u destinaciji koji su direktno uključeni u razvoj turizma.²⁷

²⁴ Andereck i Jurowski, „Tourism and Quality of Life u Quality Tourism Experiences,“ 138.

²⁵ Smith, Macleod i Hart, Key Concepts in Tourist Studies, 126.

²⁶ Bartoluci, Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva: turistička politika, razvoj i poduzetništvo u turizmu, 54.

²⁷ Inkson i Minnaert, „Tourism Management: An Introduction,“ 200.

Turizam je ovisan o prirodnim resursima i ljudski stvorenim atrakcijama što ljude potiče na povećanje svijesti o ekološkim problemima te samim time različite udruge pokreću akcije vezane uz čišćenje okoliša.

Turizam može izazvati brojne pozitivne učinke na okoliš a neki od njih su: ²⁸

- Održavanje šumskih područja
- Zaštita koraljnih grebena i plaža
- Osnivanje parkova prirode, nacionalnih parkova i strogih rezervata
- Razvijanje ekološke svijesti

Turizam ima snažan utjecaj i svojim djelovanjem može pridonijeti zaštiti okoliša i očuvanju prirode i održivo korištenje prirodnih izvora energije. Raznim mjerama i zakonima Vlada može potaknuti stvaranje programa u svrhu zaštite okoliša, kao i donošenje regulatornih mjera za ograničenim brojem posjetitelja unutar zaštićenih područja što može smanjiti negativne utjecaje na ograničene resurse.²⁹ Također, osnivanjem nacionalnih parkova, parkova prirode i strogih rezervata doprinosi se zaštiti i očuvanju ugroženih biljnih i životinjskih vrsta.

Potencijalni problemi odnosno negativni učinci koje može izazvati turizam jesu: ³⁰

- Onečišćenje vode i zraka
- Stvaranje buke i prenapučenosti u destinaciji
- Pritisak na prirodne resurse
- Erozija
- Neplanski razvoj infrastrukture koja dovodi do narušavanja estetskog izgleda destinacije
- Narušavanje staništa biljnih i životinjskih vrsta

Povećanjem broja turista i turističkih kretanja povećava se i korištenje različitih prijevoznih sredstava. Zračni promet najveći je onečišćivač zraka zbog svojih ispušnih plinova koji uzrokuju emisije stakleničkih plinova u atmosferi. Kod pomorskog prometa dolazi do zagađenja zraka i vode, primjerice kruzeri ispuštaju velike količine otpadnih voda u mora i oceane. Također, u atraktivnim destinacijama problem može predstavljati i veliki broj automobila zbog

²⁸ Mason, „Tourism Impacts, Planning and Management“, 54.

²⁹ Camarda i Grassini. "Local resources and global trades: Environments and agriculture in the Mediterranean region." 7.

³⁰ Smith, Macleod i Hart, Key Concepts in Tourist Studies, 32.

stvaranja gužvi u prometu, buke i otpuštanja ispušnih plinova koji u značajnoj količini mogu ugroziti zdravlje stanovnika i posjetitelja. Tijekom turističke sezone povećava se potrošnja u samoj destinaciji što može dovesti do većeg pritiska na prirodne resurse. Tokom ljetnih mjeseci voda kao prirodni resurs je ugrožen zbog turizma što često dovodi do nestašice vode i stvaranja sve većih količina otpadnih voda. Osim na vodu stvara se i pritisak na energiju, hranu i ostale lokalne resurse. Veliki broj dolazaka turista u destinaciju može predstavljati prijetnju za biljne i životinjske vrste na tom području. Izgradnjom turističkih objekata i infrastrukture dovodi do ugrožavanja prirodnih staništa za biljke i životinje. Nadalje, zbog ogromne količine otpada i njegovog neadekvatnog zbrinjavanja može doći do konzumacije plastičnih ambalaža i opasnog otpada koji je opasan za zdravlje životinja. Svi čimbenici okoliša međusobno su ovisni te njihovim stvaranjem uzrokuje se lančana reakcija. Primjerice, zbog izgradnje turističkih objekata i betonizacije uništavaju se prirodna staništa i sam gubitak biološke raznolikosti. Zatim gubitak biološke raznolikosti predstavlja prijetnju za cjelokupan prehrambeni lanac i dovodi do slabije apsorpcije stakleničkih plinova.³¹ Ugrožavanje biološkog sustava može umanjiti i otpornost prirode na razne prirodne nepogode poput poplava, potresa i uragana. Sve navedeno u konačnici može umanjiti atraktivnost same destinacije smanjenjem raznolikosti i bogatstva biljnih i životinjskih vrsta.³²

Turizam ostvaruje značajan utjecaj na gospodarstvo, društvenu i kulturnu sferu te okoliš. Pozitivni ekonomski učinci turizma obuhvaćaju stvaranje radnih mjesta, poticanje trgovine i poduzetništva, razvoj infrastrukture, regionalni razvoj, priljev deviza i povećanje poreznih prihoda. No, turizam također može prouzročiti i negativne ekonomske posljedice, poput iseljavanja potrošnje izvan lokalne ekonomije, povećane sklonosti uvozu, oportunitetnih troškova te sezonalnosti.

Društveno-kulturni učinci turizma mogu obuhvaćati otpornost tradicije lokalnog stanovništva, socijalizaciju, usvajanje novih jezika, očuvanje identiteta lokalne zajednice, povećanje razine obrazovanja i životnog standarda. S aspekta okoliša, turizam može imati pozitivne učinke poput očuvanja šumskih područja, zaštite koraljnih grebena i plaža, osnivanja parkova prirode te poticanja ekološke svijesti.

S druge strane, potrebno je smanjiti masovni turizam kako bi se umanjili negativni učinci, kao što su onečišćenje vode i zraka, prevelika gužva na odredištima, pritisak na prirodne resurse,

³¹ Jujnović, „*Stajališta lokalnog stanovništva o učincima turizma na području grada Vrgorca*,” 23.

³² Fletcher, Fyall, Gilbert i Wanhill, *Tourism principles and practice*, 179.

erozija, neplanski razvoj infrastrukture te narušavanje biljnog i životinjskog staništa. Da bi se smanjili negativni učinci turizma, od velike je važnosti uspostaviti odgovornu praksu i upravljanje turističkim aktivnostima kojima se postiže ravnoteža između ekonomskog, društveno-kulturnog i ekološkog aspekta.

3. Turizam grada Poreča

Grad Poreč smješten je na zapadnoj obali Istarskog poluotoka i izdvaja se kao jedan od gradova u Hrvatskoj s najvećim doprinosom turizmu. Grad nudi raznolike mogućnosti smještaja i opremljen je sa desetak hotela koji su prilagođeni za kongrese, seminare, sportske i rekreativne aktivnosti, te zabavne sadržaje. Poreč se ističe po svojim brojnim otočićima i čistim plažama, s čak 21 Plavom zastavom, što označava važan međunarodni ekološki certifikat za zaštitu okoliša, mora i obale. Širok spektar kulturnih objekata, smještajnih kapaciteta i događanja čini Poreč atraktivnom destinacijom koja zadovoljava različite interese posjetitelja. Poreč je također poznat kao omiljeno sportsko središte za sportske pripreme koje često biraju sportaši i rekreativci. Uz sve navedeno, grad oblikuje noćnim klubovima i ljetnim barovima. Poreč je primjer grada u kojem bez turizma kao najvažnije gospodarske aktivnosti ne bi bilo suvremenih socioekonomskih transformacija.³³ Poreč se ističe svojim geografskim obilježjima koja značajno utječu na turističke aktivnosti, pridonoseći prepoznatljivosti i vrijednosti destinacije. Smješten uz raznoliku obalu s blagom klimom i bogatom vegetacijom, Poreč je posebno prepoznat po kupališnom turizmu. Među poznatim plažama ističu se Gradsko kupalište, Borik, Materada, Plava i Zelena Laguna, uz prisutnost naturističkih plaža. Klima ovog područja karakterizira mediteranski tip s toplim ljetima i blagim zimama. Temperatura mora u ljetnim mjesecima seže do 28 stupnjeva Celzijeva uz prisutnost dugih dana.³⁴ Također, važan prirodan faktor su flora i fauna koji utječu na vrijednost turističkog prostora. Obalno područje obiluje prirodnim resursima, uključujući šumu hrasta crnike i medunca, makije, čempres, maslinike, ružmarin i ostale biljne vrste. Osim toga, na tom području nalaze se i brojna polja, vinogradi i maslinici koja su pod kontroliranim uvjetima. Značajno bogatstvo životinjskog svijeta pruža povoljne uvjete za razvoj lovnog i ribolovnog turizma, uključujući prisutnost divljači poput srna, zečeva, fazana i jarebica. U morskom okolišu dominiraju plave ribe, uključujući srdelu, skušu, incun i druge vrste, dok od bijele ribe prevladavaju morski list, orada, zubatac, lignje i druge ribe.

³³ Radoš, „*Turistički razvoj Grada Poreča*,” 1.

³⁴ Šandak, *Važnost društvenih mreža u promociji Poreča na turističkom tržištu*,” 23.

3.1. Analiza turističke ponude

Osim prirodnih atraktivnih faktora za razvoj turizma, bitna je i kulturna ponuda. Poreč se može pohvaliti s bogatom povijesnom baštinom koja je na tom području prisutna više od tisuću godina. Izuzetno značajan spomenik prisutan na UNESCO-ovom popisu svjetske baštine jest Eufrazijeva bazilika, koja ima poseban status kao jedini sačuvani kompleks starokršćanske episkopalne arhitekture na globalnoj razini. Starogradska jezgra tog područja sama po sebi predstavlja neprocjenjivo kulturno blago, a posebno se ističu monumentalne ulice Decumanus i Cardo.

Poreč se dodatno ističe raznovrsnim spektrom događaja, festivala i manifestacija. Primjerice, ljeti se održava manifestacija nazvana "Porečko ljeto", koja tijekom toplih mjeseci nudi bogat glazbeni program širom grada. U sklopu ovog događaja, posjetitelji mogu uživati u glazbenim izvedbama koje obuhvaćaju klasičnu glazbu, jazz i čak klapske festivale. Grad je također posvetio značajan trud organiziranju povijesnog festivala pod nazivom "Giostra", koji se trudi dočarati život u doba baroka kroz različite aktivnosti i prikaze.

Osim kulturnih događanja, Poreč ima i široku ponudu sportskih manifestacija. Jedna od istaknutih je svakako svjetski odbojkaški turnir na pijesku pod nazivom "Poreč Major". Za mlađu populaciju postao je prepoznatljiv i "MTV Summer Blast Festival", koji je dovesti poznata svjetska glazbena imena te time privukao značajan broj posjetitelja. Navedeni događaji značajno su utjecali na promjenu profila posjetitelja Poreča. Grad je dodatno podržan izvrsnom dostupnošću i dobro razvijenom prometnom infrastrukturom, što pozitivno utječe na broj turističkih dolazaka. Europski prometni pravac E751 i autocesta Rijeka- Zagreb omogućuju turistima da sa osobnim automobilima doputuju u Poreč kroz par sati.

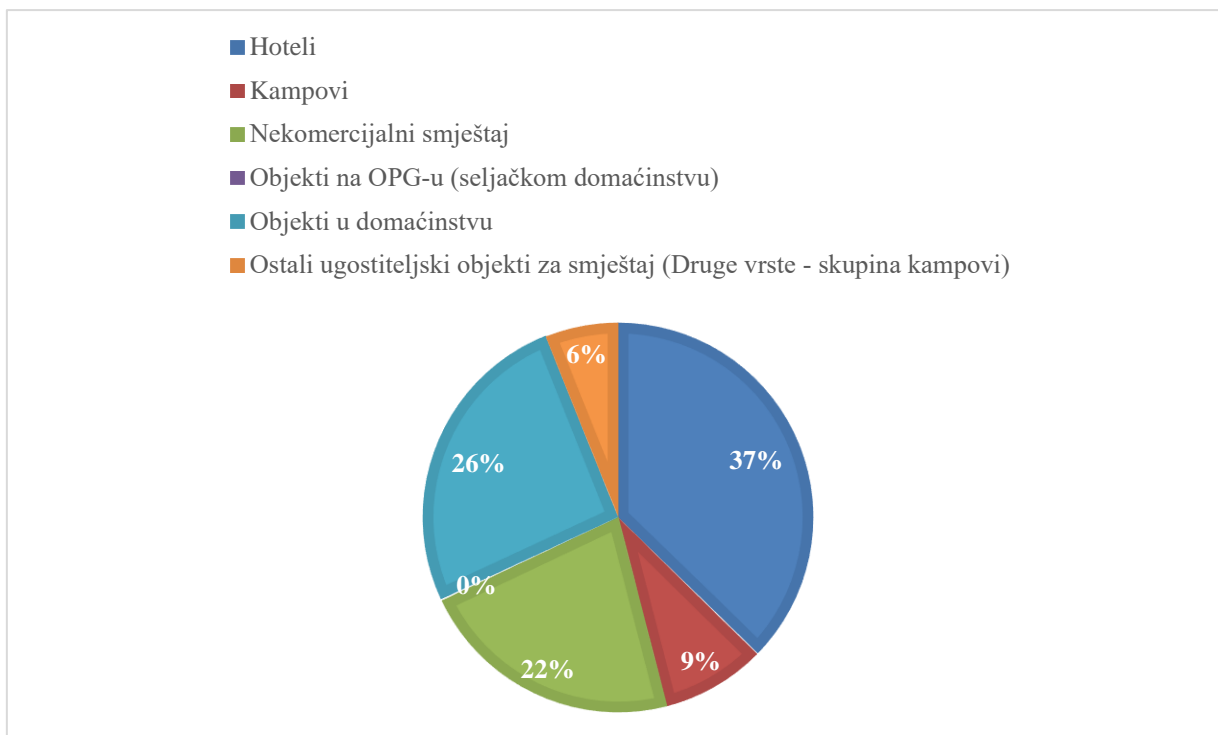
3.1.1. Ponuda smještaja

U okviru analize urbanizacijskih izazova duž hrvatskog Jadrana, važno je istaknuti da je Poreč ostvario uspješnu zaštitu svog prostora, dok su se mnogi drugi dijelovi suočavali s istim pritiscima. Tijekom posljednjeg rata i neposredno nakon njega privatizirane su vodeće istarske

tvrtke, među kojima su Istraturist, Laguna Novigrad, Riviera Adria, Plava Laguna i Maistra.³⁵ Središnji fokus turizma Poreča usmjeren je na proces modernizacije i kvalitetnog unapređenja već postojećih turističkih objekata. Prostorni plan Istarske županije, usvojen 2002. godine i posebno prilagođen specifičnim karakteristikama istarskog područja, predstavlja prvi regionalni plan koji je donesen nakon tranzicije Hrvatske prema tržišnom gospodarstvu. Ovaj plan temeljio se na pažljivom razmatranju kulturne baštine, prirodnog krajolika, procesa urbanizacije i regionalnih karakteristika, usmjeravajući se na promicanje održivog dugoročnog razvoja uz istovremenu zaštitu okoliša. Plan je također naglasio potrebu za daljnjom decentralizacijom i modernizacijom industrijskog i uslužnog sektora.

Posljednjih nekoliko godina, Poreč je proširio svoju turističku infrastrukturu i sadržaje. Nastao je niz novih smještajnih objekata, uključujući hotele, odmarališta i apartmane, a također su se organizirale različite manifestacije, festivali i slični događaji s ciljem obogaćivanja turističke ponude.

Grafikon. 1. Udio smještajnih jedinica po vrsti objekta u 2022. godini

Izvor: izrada autorice prema statističkim podacima prikupljenima od strane TZ Poreč

³⁵ Šandak, Važnost društvenih mreža u promociji Poreča na turističkom tržištu,“ 24.

Rezultati prikazuju da 2022. godine broj smještajnih jedinica za hotele se smanjio za 2 postotna poena odnosno 5.285 smještajnih jedinica u odnosu na 2021. godinu. Objekti u domaćinstvu i kampovi zadržali su isti broj smještajnih jedinica dok je nekomercijalni smještaj povećao broj smještajnih jedinica za 1 postotni poen odnosno sa 2.923 smještajnih jedinica u 2021. godini na 3.113 smještajnih jedinica u 2022. godini. Također, uočava se porast ostalih ugostiteljskih objekata za 1 postotni poen u 2022. godini što iznosi 856 smještajnih jedinica. Najmanji udio od 0% i dalje se odnosi na objekte na OPG-u sa 16 smještajnih jedinica. Promatrajući smještajnu ponudu grada Poreča ona se trenutno sastoji od 33 hotela, 2 kampa, 3.103 objekata nekomercijalnog smještaja, 2.021 objekata u domaćinstvu i jedan objekt na OPG-u, ostalih ugostiteljskih objekata ima ukupno 416 za 2022. godinu. Smještajna ponuda sve više se okreće prema kućama za odmor i apartmanima, što pokazuje porast broja smještajnih jedinica nekomercijalnog smještaja. Izvan ljetne sezone, ponuda smještaja orijentirana je prema ciljnim skupinama selektivnih oblika turizma. Na primjer, tijekom postsezone, hoteli razvijaju sportski turizam privlačeći mnoge sportske grupe iz različitih zemalja, kao i parove veće platežne moći koji prakticiraju kratke odmore.

3.1.2. Eno- gastronomska i sportsko- rekreacijska ponuda

Eno- gastronomija kao pojam predstavlja sljubljivanje tradicijskih jela i autohtonih vina u sklopu doživljaja te stvaranje specifične turističke ponude na tržištu.³⁶ To je sveobuhvatan doživljaj koji osvaja sva osjetila i prenosi kulturu, povijest i tradiciju određenog područja. Grad Poreč, kao eno-gastronomska destinacija, nudi iznimno široku paletu doživljaja za ljubitelje hrane i vina. Ova regija je poznata po obilju svježe morske hrane, lokalno uzgojenom maslinovom ulju, tradicionalnim receptima i vrhunskim vinima. Jedan od ključnih elemenata eno-gastronomske ponude Poreča je upotreba sezonskih i lokalno uzgojenih sastojaka. Regija je bogata plodnim zemljištem i blagim mediteranskim klimatskim uvjetima, što omogućuje obilje svježeg voća, povrća, ribe i morskih plodova. Ovi lokalno uzgojeni sastojci koriste se u pripremi tradicionalnih jela koja odražavaju autentičnost lokalne kulture. Važan dio eno-gastronomske ponude Poreča je i enološka scena. Vinogradi smješteni u okolici grada nude

³⁶ Poljak, „Enogastronomija u turističkoj ponudi Dalmacije,“ 1.

raznolikost sorti i kvalitete vina. Ovdje posjetitelji imaju priliku uživati u vinskim podrumima, degustiranju vrhunskih vina uz preporučena jela te upoznavanju s procesima proizvodnje vina. Poreč također obiluje restoranima i konobama koji promoviraju lokalnu kuhinju kroz pažljivo pripremljena jela s posebnim naglaskom na najbolje sastojke i kulinarske tehnike. Ovi restorani često surađuju s lokalnim proizvođačima hrane kako bi promovirali održivost i podržali lokalnu zajednicu.

Eno-gastronomski turizam u Poreču je još jedan ključni aspekt. Izvedba eno-gastronomskih događanja, obilasci vinskih podruma te posjete lokalnim tržnicama pružaju priliku za izuzetno iskustvo koje obogaćuje putovanje. Istraživanja su pokazala da oko 160.000 građana Hrvatske posjećuje destinaciju zbog lokalne ponude vina, razgledavanju vinskih cesta i konzumiranju lokalne hrane.³⁷ Mediteranska kuhinja s obiljem povrća, samoniklog bilja uz korištenje maslinovog ulja danas glasi kao najzdraviji oblik prehrane među nutricionističkim trendovima. Grad trenutno broji oko 16 konoba, 7 pizzeria, 27 restorana, 8 enoteka i 24 bara. U ponudi se može pronaći istarski pršut, kobasice, istarski tartuf, mesne delicije boškarina, fuži, njoki i slično.³⁸

Grad Poreč i okolna područja odlikuju se raznolikošću vinskih sorti koje se uzgajaju na plodnom tlu i pod povoljnim mediteranskim klimatskim uvjetima. Ovdje se može pronaći širok spektar sorti, uključujući autohtone sorte poput malvazije i terana, kao i internacionalne sorte poput chardonnay-a, merlota i cabernet sauvignona. Vinske ceste pružaju priliku za obilazak vinarija, sudjelovanje u degustacijama i kupovinu vina. One također često vode do lokalnih restorana koji nude specijalitete koji se savršeno slažu s odabranim vinima. Gosti mogu odabrati različite rute i obilaziti vinarije prema svojim interesima i ukusu, istražujući različite stilove i vrste vina. Vinski turizam u Poreču pruža jedinstvenu priliku za uklapanje u bogatu eno-gastronomsku kulturu regije, upoznavanje lokalnih vinara i vinara i istraživanje okusa i arome vina.

U destinaciji Poreč postoji nekoliko poznatih vinarija koje nude izvrsna vina i autentično eno-gastronomsko iskustvo. Kao najpoznatije vinarije u Poreču mogu se izdvojiti:

1. Vinarija Matošević: Vinarija Matošević, smještena u obližnjem selu Krunčići, ističe se po proizvodnji vrhunskih vina, posebno bijelog vina malvazija. Ova vinarija koristi

³⁷ Mesić, Lončar i Tomić Maksan, „Preferencije vinskih turista i zadovoljstvo ponudom vinskog turizma u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji,“ 117.

³⁸ Šandak, „Važnost društvenih mreža u promociji Poreča na turističkom tržištu,“ 27.

tradicionalne metode vinifikacije i nudi degustacije vina u svom modernom podrumu. Posjetitelji mogu kušati različite etikete malvazije, chardonnay-a i crnog vina terana te upoznati se s procesom proizvodnje i filozofijom vinarije.³⁹

2. Vinarija Franc Arman: Vinarija Franc Arman je obiteljska vinarija smještena u Marušićima, nedaleko od Poreča. Ova vinarija je poznata po proizvodnji visokokvalitetnih vina od autohtonih sorti poput malvazije i terana. Vinarija organizira ture i degustacije za posjetitelje, pružajući im priliku da uživaju u vrhunskim vinima i upiju atmosferu tradicionalne vinarske obitelji.⁴⁰
3. Vinarija Kozlović: Vinarija Kozlović, smještena u okolici Poreča, je još jedan poznati proizvođač vina u regiji. Ova vinarija proizvodi raznovrsna vina, uključujući malvaziju, muškati i merlot. Posjetitelji mogu obići vinograde, razgledati podrum i sudjelovati u profesionalno vođenoj degustaciji vina koja se često kombinira s lokalnim sirevima i maslinovim uljem.⁴¹

Osim vinarija Poreč se može pohvaliti i craft pivovarom „Bura Brew“ koja svoje proizvode stvara od 2016. godine.⁴² U skladu s time, s ciljem produženja turističke sezone, Valamar Rivijera u suradnji s Turističkom zajednicom Poreča i Gradom Porečom organizira festivala piva koji privlači vodeće male hrvatske pivovare. Osim toga, početkom svibnja održava se manifestacija pod nazivom „Wine Nights“, gdje ugostitelji svojim gostima nude raznoliku eno-gastronomsku ponudu uz prateći zabavni sadržaj na obalnom području.⁴³

Od ove godine predstavljena je brošura "The Best of Poreč Riviera" koja predstavlja ključni marketinški alat u promociji eno-gastronomске ponude destinacije. Brošura je namijenjena turistima koji posjećuju Poreč Rivieru kako bi pružila sveobuhvatan pregled najboljih eno-gastronomskih doživljaja i lokacija koje regija nudi. Osmišljena s naglaskom na eno-gastronomsku ponudu, brošura pruža posjetiteljima detaljne informacije o lokalnoj kuhinji, restoranima, vinarijama, preporučenim jelima i vrhunskim vinima. Sadržaj brošure je organiziran na način koji omogućava lako snalaženje i čitanje, uz jasno označene dijelove za različite tematske segmente eno-gastronomije u Poreču.⁴⁴ Ovaj marketinški alat je važan za

³⁹ Vinarija Matošević, <https://matosevic.com/o-nama/> (Pristupljeno 31.08.2023.)

⁴⁰ Franc Arman vinarija, https://www.francarman.hr/#!/o_nama (Pristupljeno 31.08.2023.)

⁴¹ Vinarija Kozlović, <https://www.kozlovic.hr/nasa-ponuda/> (Pristupljeno 31.08.2023.)

⁴² Košeto, „Razvoj selektivnih oblika turizma na području grada Poreča,“ 42.

⁴³ Wine Nights Poreč, <https://www.winenightsporec.com/> (Pristupljeno 22.06.2023.)

⁴⁴ Best of Poreč Riviera, [file:///C:/Users/msandak/Downloads/best_of_brosura_2022_04_web%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/msandak/Downloads/best_of_brosura_2022_04_web%20(1).pdf) (Pristupljeno 31.08.2023.)

privlačenje eno-gastronomskih turista, ističući autentičnost, kvalitetu i raznolikost ponude Poreča. Kroz ovu brošuru, posjetitelji mogu dobiti sveobuhvatan uvid u najbolje što Poreč Riviera pruža u smislu eno-gastronomije. Također, ova brošura ima potencijal za suradnju s lokalnim turističkim agencijama, hotelima i drugim ugostiteljskim objektima kako bi se stvorilo cjelovito i nezaboravno turističko iskustvo za posjetitelje regije Poreč.

Osim eno- gastronomske ponude grad Poreč bogat je sportskim događajima koji privlače posjetitelje i sportaše iz cijelog svijeta. Raznolika ponuda sportskih događaja promiče sportski duh, potiče lokalnu zajednicu na aktivan način života i privlači turiste koji se žele uključiti u sportske aktivnosti. Poreč je domaćin nekoliko vrhunskih sportskih centara koji pružaju razne sportske aktivnosti za sve generacije. Posjetitelji imaju priliku koristiti ove objekte za rekreaciju i natjecanja, bilo da su početnici ili profesionalni sportaši. Ulaganja u infrastrukturu, organizaciju događaja i razna sportska postignuća čine ovu destinaciju privlačnom za sportaše, rekreativce i sportske entuzijaste. Jedan od glavnih čimbenika koji utječe na sportski turizam je kvaliteta pripreme sportaša. Grad Poreč privlači sportske ekipe i klubove zbog svojih kvalitetnih sportskih objekata i opreme. Hoteli u Poreču nude sportske sadržaje koji su posebno prilagođeni sportašima, poput bazena, teretana, fitness centara i sportskih dvorana za rukomet i košarku. Uz to, velika važnost se pridaje kvaliteti travnatih terena i biciklističkim stazama, koje služe za treninge i pripreme sportaša različitih sportskih grana. Dvorana Veli Jože je poznati sportski objekt u Poreču koji je ugostio brojne sportske događaje. Ova dvorana je domaćin rukometnim i košarkaškim utakmicama, ali i glazbenim i kulturnim događanjima. Organizacija sportskih utakmica i natjecanja u ovoj dvorani pridonosi razvoju sportskog turizma, privlači sportske timove i publiku te stvara dinamičnu atmosferu tijekom događanja. Travnati tereni u sklopu Zelene Lagune također su važni za sportski turizam u Poreču. Ovi tereni se koriste za pripremu nogometnih ekipa, pružajući pogodno okruženje za treninge, prijateljske utakmice i pripreme na visokoj razini. Posebno treba spomenuti i Sportski centar Žatika koji je ključan za organizaciju velikih sportskih manifestacija. Ovaj centar ugostio je značajna sportska događanja poput rukometnih prvenstava i Davis Cup-a, privlačeći sportaše i gledatelje iz cijelog svijeta. Tim događanjima se pridaje velika važnost, jer osim sportskog nadmetanja, stvara se i velika ekonomska korist za grad Poreč kroz povećanu turističku potrošnju, smještajne kapacitete i promociju destinacije.

Biciklizam u Poreču privlačan je segment sportsko-rekreacijske ponude ovog grada. Grad Poreč nudi različite biciklističke staze koje turistima omogućuju istraživanje destinacije u

vlastitom ritmu. Ove staze pružaju priliku za otkrivanje lokalne kulture, arhitekture, prirodnih ljepota i povijesnih znamenitosti. Dodatno, postoji mogućnost unajmljivanja bicikla za turiste koji žele istražiti grad i okolicu. Ovo je praktičan način za obilazak lokalnih znamenitosti, kao što su obližnja sela ili prirodni rezervati, pružajući jednostavnost mobilnosti i fleksibilnost u planiranju putovanja. Također, organizirane biciklističke ture predstavljaju odličnu opciju za turiste koji preferiraju grupne aktivnosti i žele imati lokalne vodiče koji će ih provesti kroz atrakcije i posebnosti područja. Biciklizam je obilježen prisutnošću prepoznatljivih biciklističkih staza koje nude raznolika iskustva biciklistima. Neke od najpoznatijih biciklističkih ruta u Poreču uključuju Parenzanu, kružnu stazu Poreč-Červar Porat-Nova Vas i stazu Lungomare. Parenzana je povijesna biciklistička staza koja prati nekadašnju željezničku prugu koja je povezivala Poreč s Vižinadom i drugim gradovima u regiji. Ovaj put prolazi kroz vinograde i tunele, pružajući biciklistima predivne poglede i autentično biciklističko iskustvo.⁴⁵ Parenzana je popularna među biciklistima svih razina vještine te nudi mogućnost istraživanja ruralnog krajolika regije Poreča. Kružna staza Poreč-Červar Porat-Nova Vas je biciklistička ruta dugovana oko 40 kilometara koja vodi bicikliste duž obalu i sela unutrašnjosti. Ova ruta pruža mogućnost uživanja u pogledima na more, posjetu ribarskim naseljima i vinogradima te upoznavanju lokalne kulture i tradicije.⁴⁶ Staza Lungomare je biciklistička ruta koja se proteže uz obalu Poreča. Ova ruta je idealna za opuštenu vožnju biciklom uz more s prekrasnim pogledima na Jadransko more. Lungomare povezuje razne plaže, marine i obalne gradove te omogućuje biciklistima jedinstveno istraživanje obalnog dijela Poreča.⁴⁷

Poreč je turistička destinacija koja pruža raznolike mogućnosti za ljubitelje vodenih aktivnosti, što omogućuje iskustvo istraživanja ekosustava Jadranskog mora. Ronjenje je jedna od atraktivnih aktivnosti u Poreču zahvaljujući kristalno čistim vodama koje otkrivaju bogatstva podvodnog svijeta. Primamljive podvodne lokacije poput grebena, špilja i olupina privlače ronioce iz različitih iskustvenih razina. U tu svrhu, škole ronjenja u Poreču pružaju tečajeve i obuku prilagođenu individualnoj razini iskustva, s ciljem osiguravanja sigurnosti roniocima i pružanja spektakularnih podvodnih panoramskih pogleda. Primjer jedne od popularnih ponuda u ovom području je škola ronjenja "Podvodni svijet", koja nudi tečajeve prilagođene

⁴⁵ Legović. „Značaj cikloturizma za turizam Grada Poreča,“ 43.

⁴⁶ Istria bike, http://www.istria-bike.com/hr/staze/popis_staza/102-ch-0?&l_over=1 (Pristupljeno 31.08.2023.)

⁴⁷ Istria bike, http://www.istria-bike.com/hr/staze/interaktivni-popis-staza/202-ch-0?&l_over=1 (Pristupljeno 31.08.2023.)

početnicima, naprednim ronionicima i profesionalcima. Jedrenje predstavlja vrlo popularan vodeni sport u Poreču zahvaljujući povoljnim klimatskim uvjetima i optimalnim vjetrovima. Primjerom jedne od popularnih ponuda vezanih uz jedrenje u Poreču može se istaknuti "Jedriličarski klub Bura". Ovaj klub pruža mogućnost iznajmljivanja jedrilica, a osim toga, iskusni instruktori nude i jedriličarske tečajeve za početnike. Tijekom ovih tečajeva polaznici stječu znanja o navigaciji, sigurnosti na moru i tehnikama jedrenja, te tako napreduju u razumijevanju i praktičnom vježbanju efikasnog jedrenja. Sve navedeno pridonosi promociji jedrenja kao popularnog vodenog sporta u Poreču te omogućuje posjetiteljima da uživaju u jedinstvenom iskustvu istraživanja Jadranskog mora putem jedrenja na jedrilici.

Sportski turizam u Poreču ima pozitivan utjecaj na lokalnu ekonomiju i razvoj turizma. Odlična sportska infrastruktura, organizacija događaja i pozornost koja se posvećuje stvaranju idealnih uvjeta za pripremu sportaša čine Poreč sve popularnijom destinacijom za sportski turizam. Kombinacija kvalitete sportskih objekata, prirodnih ljepota i eno-gastronomskih mogućnosti stvara cjelovito iskustvo za sportaše, rekreativce i posjetitelje općenito.

3.1.3. Događanja i manifestacije grada Poreča

Organizirana događanja i manifestacije ne samo da obogaćuju turističku ponudu grada Poreča, već također imaju značajan utjecaj na domaće stanovništvo. Ovi događaji doprinose stvaranju dinamične, raznolike i vibrantne lokalne zajednice, pružajući brojne koristi za stanovnike Poreča.

Manifestacije i događanja imaju značajan ekonomski utjecaj na lokalno gospodarstvo. Povećanje turističke potražnje koje ti događaji privlače rezultira porastom broja gostiju u gradu. To stvara nove poslovne prilike za lokalne poduzetnike, uključujući ugostitelje, hotelijere, obrtnike i trgovce. Ovi događaji obogaćuju društveni život i stvaraju uspomene i iskustva koja će domaći stanovnici cijeniti. Uzimajući u obzir sve navedeno, organizirana događanja i manifestacije imaju značajan utjecaj na domaće stanovništvo u Poreču. Oni stvaraju nova radna mjesta, potiču lokalno gospodarstvo, podržavaju kulturnu scenu, promoviraju lokalne talente i pružaju priliku za povezivanje i zajedništvo. Događanja su neprocjenjivi aspekt života u Poreču,

pružajući stanovnicima mogućnost da žive u dinamičnom gradu koji obiluje raznovrsnim sadržajima i sjajnom turističkom ponudom.

Grad Poreč se ističe po raznolikom spektru događanja usmjerenih na zadovoljenje različitih interesa posjetitelja. Ove manifestacije obuhvaćaju kulturno-povijesne, sportske, zabavne, umjetničke i glazbene aktivnosti, pružajući nezaboravna iskustva posjetiteljima. Kulturno-povijesne manifestacije često naglašavaju bogatu baštinu grada Poreča. Kroz rekonstrukcije povijesnih događaja, izložbe, radionice i performanse, ove manifestacije približavaju posjetiteljima prošlost grada na interaktivan način. Na primjer, "Giostra" je jedan od najistaknutijih povijesnih festivala u Poreču. Ovaj festival stvara dojmljivu reprezentaciju povijesti grada Poreča, posebice doba baroka. Kroz razne aktivnosti i događaje, posjetitelji imaju priliku doživjeti atmosferu i predočiti si život u tom povijesnom razdoblju. Kostimirane povorke s vitezovima, plemićima i plesačicama, viteški turniri, glazbeni nastupi te mnoge druge predstave oživljavaju baroknu atmosferu unutar grada. Ovaj festival potiče posjetitelje da se urone u ocharavajuću povijest Poreča i osjete duh tog vremena.⁴⁸

Poreč Open Air je jedan od najpoznatijih događaja koji se održava tijekom ljetnih mjeseci u gradu Poreču. Organiziran od strane Grada Poreča, ovaj festival donosi bogat program koncerata i kulturnih događanja na otvorenom, privlačeći brojne posjetitelje iz Hrvatske i inozemstva. Jedna od posebnosti ovog festivala je posebno odabrane lokacije za koncerte i izvedbe. Posjetitelji mogu uživati u koncertima različitih žanrova glazbe, kao što su pop, rock, jazz ili klasična glazba, dok se istovremeno dive okruženju povijesne arhitekture grada.⁴⁹

Druga popularna lokacija je Riva, šetnica uz more koja oživljava tijekom Poreč Open Air festivala. Ova šetnica, sa prekrasnim pogledom na more i obližnje otoke, postaje scena za brojne glazbene izvedbe i umjetničke nastupe. Od akustičnih koncerata do plesnih performansi, Riva pruža jedinstveni doživljaj uživanja u kulturi i glazbi. Glazbenici i umjetnici iz cijele Hrvatske, ali i iz inozemstva, dolaze nastupati na Poreč Open Air festivalu. Ovaj festival pruža izuzetnu platformu za lokalne talente da pokažu svoje umjetničke vještine, ali također i priliku za posjetitelje da uživaju u nastupima poznatih glazbenika. Program festivala je raznolik i svake godine donosi svježije i inovativne umjetničke sadržaje.

⁴⁸ Zavičajni muzej Poreštine, <https://www.muzejporec.hr/hr/giostra/> (Pristupljeno 24.08.2023.)

⁴⁹ Grad Poreč- Parenzo, <http://www.porec.hr/prva.aspx?stranica=40482&pid=&j=CRO> (Pristupljeno 24.08.2023.)

Poreč Open Air nije samo glazbeni festival, već i prilika za istraživanje kulture grada. Posjetitelji mogu prošetati starim gradskim ulicama, posjetiti muzeje i galerije, ili se upustiti u razne kulturne radionice. Ovaj festival također podržava lokalne obrtnike i umjetnike, pružajući im priliku za izlaganje svojih radova i prodaju unikatnih suvenira. Sveukupno, Poreč Open Air manifestacija predstavlja konceptualno povezivanje glazbe, umjetnosti i živopisne okoline grada Poreča. Njegova raznolika i atraktivna ponuda privlači sve dobne skupine posjetitelja, pružajući im neprocjenjivo iskustvo uranjanja u dinamičnu kulturnu scenu grada Poreča.⁵⁰

Vinistra je iznimno važna i utjecajna manifestacija koja se redovito održava u regiji Istre, gdje se nalazi i grad Poreč. Ovaj sajam vina i enoloških proizvoda privlači istarske vinare, ali također i vinare iz drugih dijelova Hrvatske i inozemstva. Njegova reputacija kao vodećeg enološkog događaja u regiji privlači pozornost brojnih posjetitelja i stručnjaka iz enološke industrije. Vinistra pruža izvanrednu priliku posjetiteljima da uživaju u raznolikim degustacijama vina, upoznaju tradicionalne tehnike proizvodnje i moderne enološke prakse. Na sajmu se posjetitelji mogu upustiti u raznolika iskustva kušajući delicije koje su usklađene s vinima, poput sireva, kobasica, domaćeg maslinovog ulja i drugih autohtonih proizvoda.⁵¹ Tijekom samog sajma, organiziraju se razna stručna predavanja, paneli i radionice koje obogaćuju znanje i razumijevanje o vinu i enologiji. Stručnjaci i entuzijasti dijele svoja iskustva, istraživanja i najnovije trendove, pružajući posjetiteljima priliku da se informiraju i educiraju na polju vinskog svijeta. Ova interakcija i razmjena ideja unapređuju enološku industriju i omogućuju daljnji razvoj vinske scene. Vinistra je visoko priznata manifestacija koja je stekla reputaciju izvrsnosti i nagrađena je za svoj značajan doprinos u svijetu vina. Osim širokog spektra ocjenjivanja i natjecanja vina, Vinistra pruža vinskom sektoru vrijednu platformu za prezentaciju vinskih sorti, vinogradarskih područja i tehnika, potičući promociju i razvoj enološke baštine Istre. Kroz primljene nagrade, manifestacija potvrđuje svoju vrijednost i izvanredan doprinos u promoviranju kulture vina, što je neizostavan element njene reputacije i privlačnosti. Ova priznanja su značajan dokaz i potvrda Vinistre kao jednog od najcjelovitijih događaja u svijetu vina, privlačeći pažnju vinara, stručnjaka i zaljubljenika u vino iz cijelog svijeta.⁵²

⁵⁰ MyPorec, <https://www.myporec.com/hr/otkrijte-porec/ne-propustite/porec-open-air-festival-of-life-2019> (Pristupljeno 24.08.2023.)

⁵¹ MyPorec, <https://www.myporec.com/hr/sto-raditi/kalendar/23610> (Pristupljeno 24.08.2023.)

⁵² Vinistra- udruuga vinogradara i vinara Istre, <https://vinistra.hr/hr/vinistra-2023> (Pristupljeno 24.08.2023.)

Promohotel 2024., 39. međunarodni sajam prehrane, pića i opreme za turizam, održat će se u dvorani Žatika. Cilj sajma je pružiti mogućnost predstavljanja svjetskih trendova iz područja ugostiteljstva i turizma turističkim djelatnicima, lokalnim poduzećima te širem stanovništvu. Sajam je namijenjen vlasnicima i menadžerima hotela, iznajmljivačima apartmana, vlasnicima kafića i restorana te drugim dionicima iz Horeca industrije. Promohotel 2024. predstavlja značajnu platformu za predstavljanje i promociju proizvoda te povezivanje dionika iz turističke i ugostiteljske industrije. Sajam pruža mogućnost za stjecanje novih znanja, uspostavljanje poslovnih kontakata i praćenje najnovijih trendova u industriji. Očekuje se da će pridonijeti promociji i razvoju grada Poreča, Istre, cijele Republike Hrvatske i regije u cjelini.⁵³

Događaji i manifestacije u gradu Poreču imaju ključnu ulogu u obogatiti kulturnu, turističku i zabavnu ponudu grada. Poreč je poznat po svojoj raznolikosti i kvaliteti događanja, koja privlače brojne posjetitelje iz različitih dijelova Hrvatske i svijeta. U gradu se održavaju mnogi značajni događaji tijekom godine, uključujući koncerte, festivale, kulturne manifestacije, sportske događaje i sajmove. Ti događaji ne samo da pružaju zabavu i užitek za posjetitelje, već i promoviraju lokalnu kulturu, eno- gastronomiju, umjetnost i prirodne ljepote regije.

Festivali kao što su Poreč Open Air, Porečki dani antike i Vinistra privlače pozornost širokog kruga publike nudeći bogate sadržaje, umjetničke izvedbe, sportska natjecanja i degustacije. Oni promiču ljepotu i autentičnost Istarske regije, ističući njenu kulturnu, povijesnu i enološku baštinu. Ovi događaji na najbolji način iskorištavaju prepoznatljive lokalne resurse kao što su predivne plaže, povijesno središte, vinogradi i gastronomska raznolikost kako bi stvorili doživljaj koji ostaje urezan u sjećanju posjetitelja. Organizacija događaja i manifestacija u Poreču vodi se visokim standardima, pružajući kvalitetne usluge, profesionalnost i inovativnost. Ove manifestacije ne samo da doprinose ugledu Poreča kao jedne od vodećih turističkih destinacija u Hrvatskoj, već i potiču gospodarski razvoj, stvarajući nova radna mjesta i podržavajući lokalne obrtnike, umjetnike i poduzetnike. Ukupno gledano, događaji i manifestacije u Poreču svake godine privlače posjetitelje svojom raznolikošću, kvalitetom i autentičnošću. One čine grad Poreč još živahnijim i atraktivnijim odredištem, pružajući ne samo zabavu, već i mogućnost upoznavanja i istraživanja bogate kulturne i prirodne baštine Istre.

⁵³ Promohotel- Poreč, <https://www.promohotel.hr/> (Pristupljeno 24.08.2023.)

3.2. Analiza turističke potražnje

Analiza turističke potražnje grada Poreča ima ključnu ulogu u pružanju dubljeg uvida u turističku aktivnost i donošenju informiranih odluka vezanih uz planiranje i razvoj turizma u destinaciji.

Turistički resursi grada Poreča predstavljaju ključne čimbenike koji doprinose turističkoj potražnji ovog grada. Gradska ponuda smještaja je iznimno raznovrsna, što uključuje luksuzne hotele, privatne vile, apartmane i kampove. Uz udoban smještaj, hotelski kompleksi obično nude razne dodatne sadržaje kao što su bazeni, wellness centri, sportski tereni i restorani. Ova široka paleta smještajnih mogućnosti pruža turistima visoku razinu udobnosti s raznim opcijama prilagođenim njihovim potrebama i preferencijama.

Kulturni događaji i manifestacije također značajno doprinose turističkim potrebama Poreča. Tijekom turističke sezone, grad organizira brojne kulturne događaje poput koncerata, izložbi, glazbenih festivala i lokalnih običaja. Ovi događaji pružaju turistima priliku da se urone u bogatu kulturu i tradiciju područja, stvarajući autentično i zanimljivo iskustvo. Ponuda kulturnih događaja dodatno oplemenjuje turističku posjetu i pomaže u oblikovanju pozitivnog stav turista prema destinaciji.

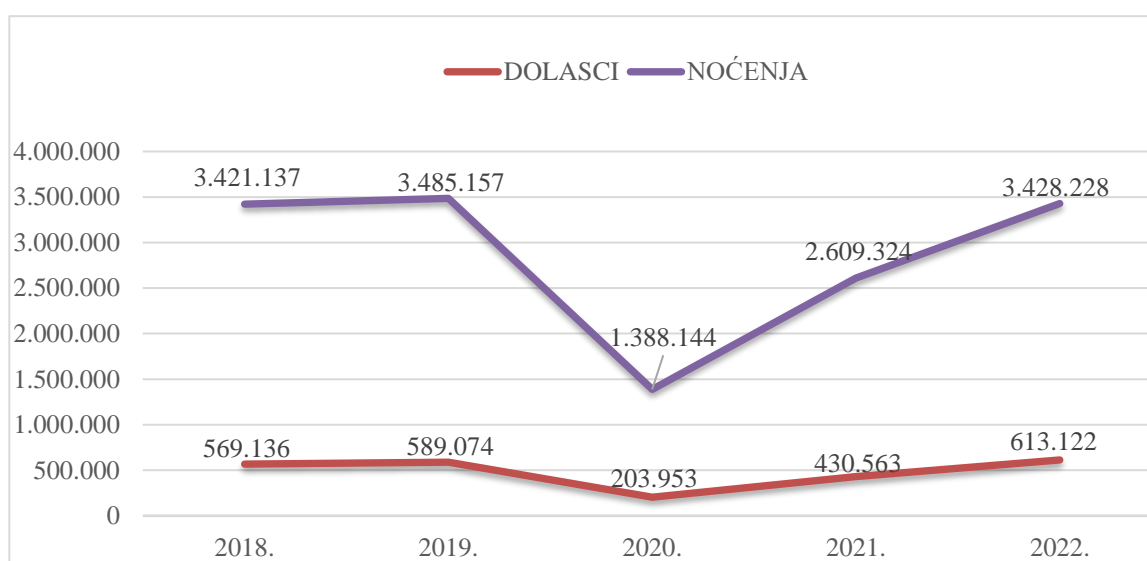
Kada se pristupa analizi turističkog tržišta, uobičajena praksa je analizirati trendove koji su se javljali u dosadašnjem razvoju turizma kako bismo mogli predvidjeti budući razvoj. Analiza trendova u turističkoj potražnji grada Poreča otkriva povećanje broja turista u posljednjim godinama. Posebno tijekom ljetnih mjeseci, Poreč postaje iznimno popularan zbog svojih sunčanih plaža i prekrasnog Jadranskog mora. Turisti različitih nacionalnosti posebno iz Europe, kao što su Njemačka, Italija, Austrija i Velika Britanija prepoznaju atraktivnost Poreča kao destinacije za svoj odmor.

Kada je riječ o utjecaju faktora na turističku potražnju Poreča, cijene smještaja, dostupnost atrakcija i sadržaja, kao i razina sigurnosti, igraju ključnu ulogu. Praćenje turističke potražnje i prilagodba marketinških strategija temeljenih na analizi ključnih aspekata pomaže u održavanju konkurentne prednosti i uspješnom razvoju turizma u Poreču.

3.2.1. Analiza dolazaka i noćenja turista za grad Poreč

U sklopu analize turističke potražnje, važno je analizirati različite pokazatelje kao što su broj dolazaka, broj noćenja i struktura tržišta. U nastavku rada, statistički podaci o dolascima i noćenjima u gradu Poreču prikazani su kako bi se dobila jasna slika o trendovima i rezultatima turističke aktivnosti u tom području.

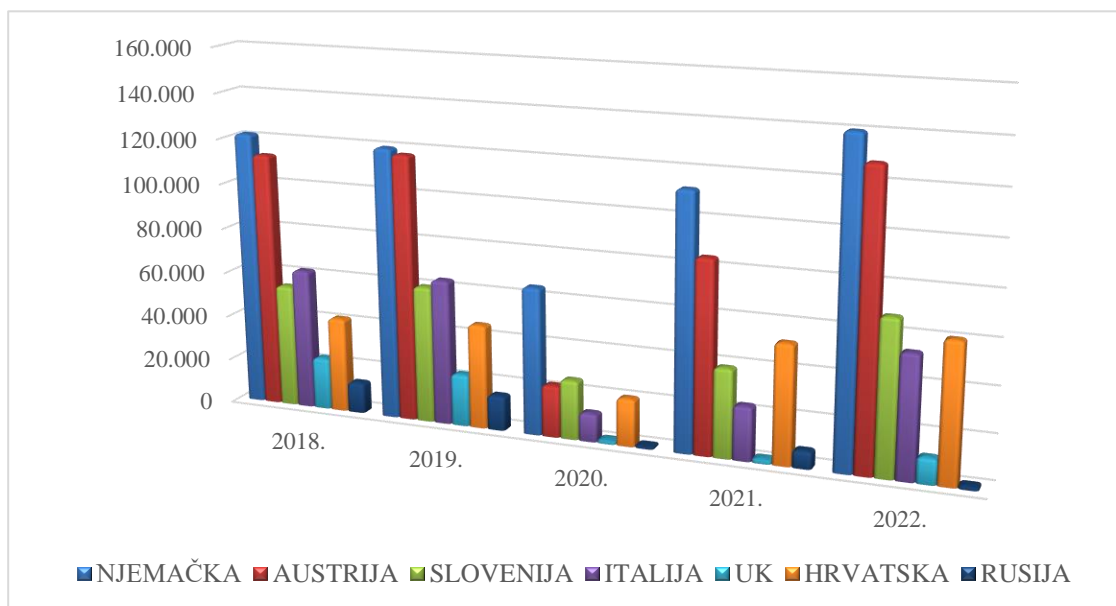
Grafikon. 2. Dolasci i noćenja turista u gradu Poreču

Izvor: izrada autorice prema statističkim podacima prikupljenima od strane TZ Poreč

Prema prikupljenim podacima iz Turističke zajednice grada Poreča, bilježi se konstantan rast broja dolazaka i noćenja u posljednjih pet godina. Međutim, važno je napomenuti da je 2020. godina bila iznimka zbog pandemije COVID-19, koja je uzrokovala značajan pad turističkih noćenja u Poreču. Grafikon 3. prikazuje ukupne dolaske i noćenja turista u razdoblju od 2018.-2022. godine. Vrhunac turizma uočavamo 2019. godine s najvećim brojem ostvarenih turističkih dolazaka i turističkih noćenja. Početak 2020. godine obilježava početak pandemije COVID-19 te iako Poreč nije bio toliko ugrožen osjećao se utjecaj pandemije diljem županije i države. Primjećuje se pad i stagnacija turizma u tom periodu. Vidljivo je da se u 2022. godini bilježi ponovni rast turističkih dolazaka i noćenja, s nadmašivanjem brojeva ostvarenih u 2019. godini.

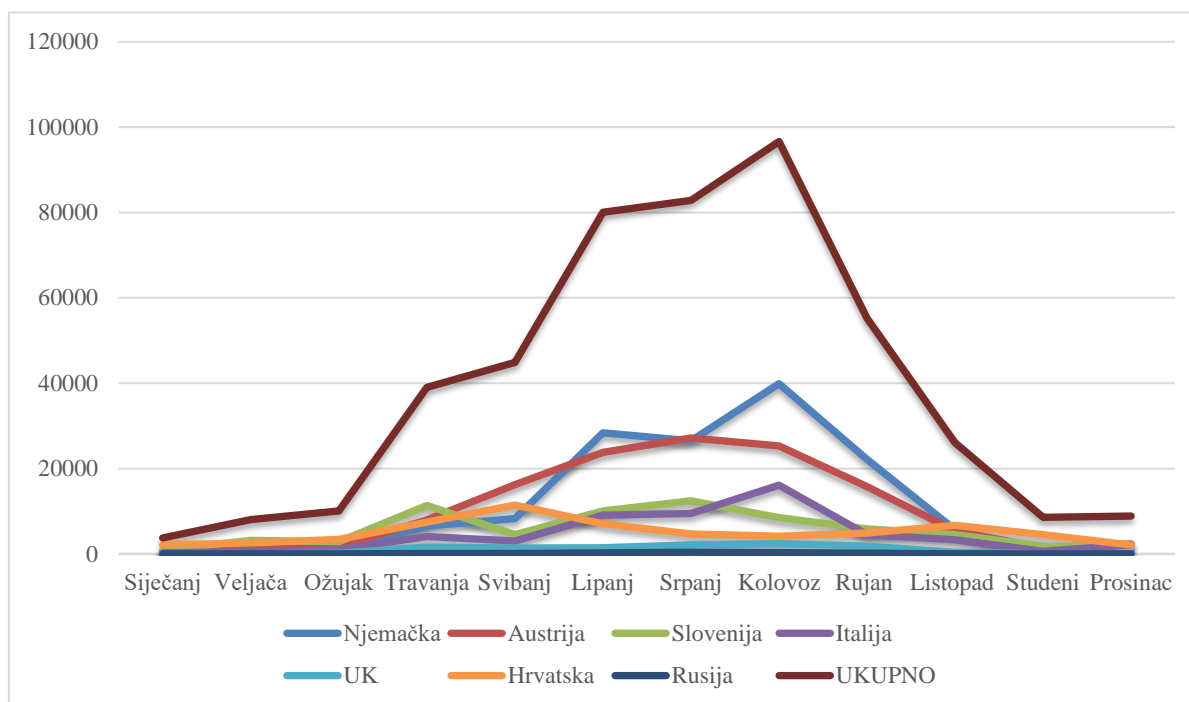
Grafikon. 3. Dolasci turista u Poreč prema zemljama porijekla

Izvor: izrada autorice prema statističkim podacima prikupljenima od strane TZ Poreč

Na temelju Grafikona 4., može se primijetiti da su turisti iz Njemačke i Austrije dominirali tijekom cijelog analiziranog razdoblja. Zapadna obala Istre, koja je bila popularno ljetno odredište još od vremena Austro-Ugarske, privukla je posebnu pažnju ovih zemalja. Također, Italija i Slovenija su značajne zbog svoje blizine i dobre prometne povezanosti, što rezultira velikim brojem dolazaka turista iz tih zemalja. Zanimljivo je primijetiti da je tijekom 2022. godine došlo do značajnog porasta od 24,5% dolazaka domaćih turista u grad Poreč. Broj dolazaka domaćih turista povećao se na 61.236 u usporedbi s 46.216 dolazaka zabilježenih 2019. godine. Ovaj porast sugerira da je Poreč postao sve popularnije odredište među lokalnim turistima u tom razdoblju.

Grafikon. 4. Mjesečna distribucija turističkih dolazaka u 2022. godini

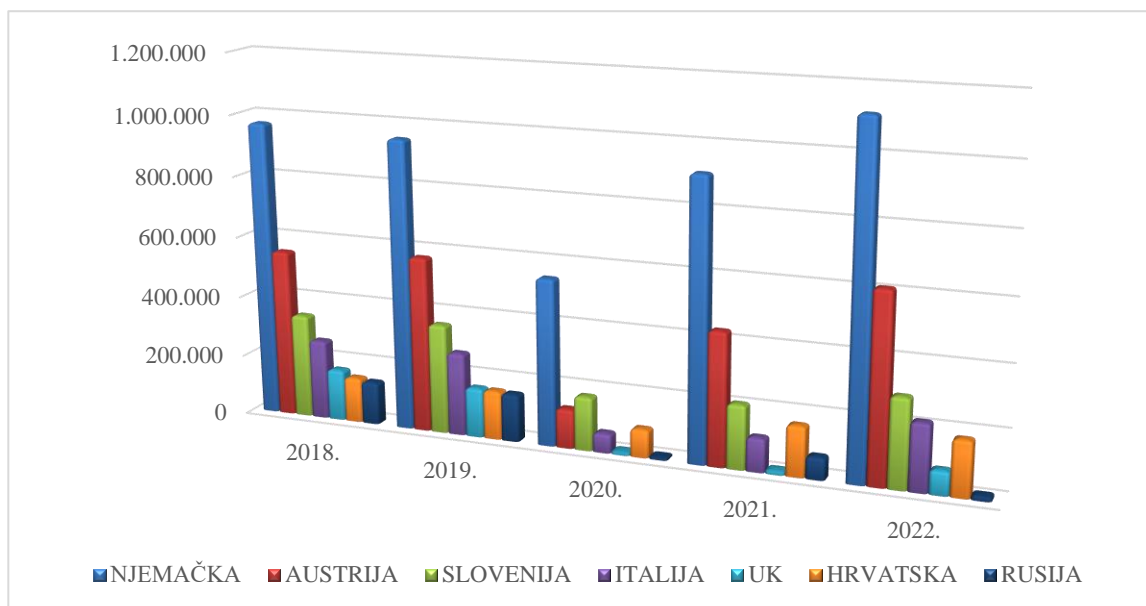

Izvor: izrada autorice prema statističkim podacima prikupljenima od strane TZ Poreč

Grafikon 4., predstavlja statističke podatke o mjesečnoj distribuciji dolazaka turista u grad Poreč tijekom 2022. godine. Siječanj je obilježio dolazak gostiju iz različitih zemalja, pri čemu su se Hrvatska, Njemačka i Slovenija istaknule kao bitne polazišne destinacije. Ožujak je kontinuirano bilježio porast dolazaka, a izdvajao se i po povećanju broja gostiju iz Italije i Njemačke. Travanj se istaknuo kao ključni mjesec s početkom glavne turističke sezone, s iznimno visokim brojem dolazaka iz svih zemalja. Tijekom svibnja se bilježi kulminacija turističke sezone s izvanredno velikim brojem dolazaka, posebice iz Austrije i Njemačke. Lipanj i srpanj predstavljaju vrhunac turističke sezone, obilježen izvanredno visokim brojem dolazaka iz Njemačke, Austrije i drugih europskih zemalja. Konkretno, lipanj bilježi visok broj dolazaka iz Njemačke (28.353), dok srpanj donosi goste iz Austrije (27.172) i drugih europskih destinacija. Kolovoz se ističe po izvanredno velikom broju gostiju iz Njemačke (39.895) i Italije (16.099), što dodatno potvrđuje reputaciju Poreča kao atraktivne destinacije za ljetni odmor. Rujan, unatoč blagom padu u odnosu na prethodne mjesece, i dalje bilježi značajan broj dolazaka iz Njemačke (22.147) i Austrije (15.784). Listopad i studeni donose smanjenje broja dolazaka, ali i dalje zadržavaju prisutnost gostiju iz različitih zemalja. Prosinac, kao mjesec blagdana, privlači goste iz različitih zemalja, s naglaskom na goste iz Njemačke (2.319) i Italije (2.088).

Sveobuhvatna analiza ovih statističkih podataka jasno ukazuje na privlačnost Poreča za turiste iz različitih dijelova Europe, s posebnim isticanjem Njemačke, Austrije i Slovenije kao ključnih izvora posjetitelja. Razumijevanje ovih sezonskih varijacija u turističkim dolascima ključno je za daljnje planiranje i upravljanje turističkim aktivnostima u ovom prekrasnom hrvatskom gradu.

Grafikon. 5. Noćenja turista u Poreču prema zemljama porijekla

Izvor: izrada autorice prema statističkim podacima prikupljenima od strane TZ Poreč

Grafikon 5., tijekom analiziranog razdoblja pokazuje najveći broj noćenja gostiju iz Njemačke i Austrije. Broj noćenja kontinuirano je rastao iz godine u godinu, s očekivanim daljnjim porastom u 2024. godini, što upućuje na stabilnu popularnost Poreča među turistima iz Njemačke i Austrije. Slovenija također ima značajan doprinos ukupnom broju noćenja u Poreču. Broj noćenja turista iz Slovenije postupno raste tijekom analiziranog razdoblja, što svjedoči o njihovom kontinuiranom interesu za ovo odredište. Iako broj noćenja turista iz Italije nije bio tako visok kao iz Njemačke, Austrije i Slovenije, primjećuje se kontinuirani porast dolazaka iz Italije tijekom analiziranog razdoblja. Prognozira se daljnji porast u 2024. godini, ukazujući na rastuću važnost talijanskog tržišta za turizam u Poreču.

Broj noćenja turista iz Velike Britanije (UK) nije bio značajan u usporedbi s drugim zemljama, a primjećuje se čak i stagnacija ili smanjenje broja noćenja tijekom analiziranog razdoblja. Ova promjena posljedica je pandemije COVID-19, koja je imala globalni utjecaj na

turizam. Ograničenja putovanja i promjene u putnim navikama turista zbog sigurnosnih mjera mogli su pridonijeti smanjenom interesu turista iz UK za Poreč.

Na domaćem planu, turisti iz Hrvatske su iskazali rastući interes za Poreč tijekom posljednjih godina. Nakon pada broja noćenja u 2020. godini zbog pandemije, broj noćenja domaćih turista se oporavljao u 2021. godini, a daljnji rast se očekuje u 2024. godini. Ovi podaci ukazuju na važnost razvoja domaćeg turizma u Poreču.

Unatoč manjem broju noćenja turista iz Rusije u usporedbi s drugim zemljama, ovi podaci mogu biti korisni za prepoznavanje potencijalnih tržišnih trendova i razvoj odgovarajućih marketinških strategija.

3.2.2. Turistički dolasci prema motivu putovanja

Razumijevanje motiva koji potiču turiste da posjete određenu destinaciju ključno je za razvoj uspješne turističke industrije. Najčešći motivi za putovanje, izuzev poslovnih motivacija, uključuju težnju za bijegom od rutine i obaveza, potrebu za relaksacijom i odmorom, priliku za jačanje obiteljskih i prijateljskih veza, socijalne i društvene interakcije, mogućnost stjecanja novih znanja, težnju za unutarnjim ispunjenjem, kupovinu i slične aktivnosti.⁵⁴

Poreč, kao turistička destinacija, privlači raznoliku klijentelu motivirajući niz ključnih faktora dolaska. Ističu se ključni motivi dolaska gostiju u Poreč: potreba za opuštanjem uz obalu Jadranskog mora, kulturno bogatstvo Eufrazijeve bazilike, raznolik kalendarski repertoar događaja, mogućnosti za sportske aktivnosti prilagođene prirodnim karakteristikama destinacije te atraktivnost prirodne okolice s morima, šumama i prirodnim parkovima.

Prvi motivacijski faktor koji privlači putnike jest potreba za bijegom od svakodnevnog stresa i ubrzanog ritma života. Poreč, lociran uz obalu mora, pruža optimalno okruženje za opuštanje i revitalizaciju. Razumijevanje ovog motiva je ključno za oblikovanje turističke ponude Poreča koja zadovoljava potrebe posjetitelja.

S druge strane, kulturni faktor, istaknut zbog monumentalnosti Eufrazijeve bazilike i njegovog uvrštavanja na UNESCO-v popis svjetske baštine, postaje vitalan motiv za posebne skupine putnika zainteresirane za produbljivanje razumijevanja povijesno-kulturnih slojeva

⁵⁴ Page, *Transport and tourism: Global perspectives*, 141.

destinacije. Ova kulturna destinacija pruža jedinstvenu priliku posjetiteljima da sudjeluju u historiografskim i estetskim refleksijama.

Poreč je također poznat po raznovrsnim događanjima koja privlače turiste tijekom cijele godine. Festivalske manifestacije, koncerti, kulturni događaji i lokalne fešte stvaraju atmosferu i omogućuju gostima da se urone u lokalnu kulturu. Za ljubitelje aktivnog odmora, sportske aktivnosti poput ronjenja, biciklizma, planinarenja i vodenih sportova nude raznoliku ponudu koja odgovara različitim interesima.

Prirodne ljepote Istre dodatno doprinose atraktivnosti Poreča. Plaže, netaknute šume i prirodni parkovi privlače putnike koji žele pobjeći u prirodu i povezati se s okolinom. Ovo je posebno značajno tijekom glavne turističke sezone, kada se plaže i prirodna okruženja pretvaraju u oaze opuštanja i rekreacije.

Sezonske varijacije u turističkim motivima često su vidljive. Ljetni mjeseci privlače ljude koji traže odmor na plažama i sportske aktivnosti na otvorenom, dok kulturne znamenitosti ostaju atraktivne tijekom cijele godine. Pred i posezona privlače goste koji preferiraju manje gužve i žele istražiti destinaciju u mirnijem okruženju.

Segmentacija gostiju ovisi o različitim kriterijima, a dobna skupina često igra važnu ulogu. U analizi temeljene na dobnim kategorijama, ističe se kako najveći udio gostiju u destinaciji Poreč pripada dobnom rasponu od 45 do 54 godine, s naglaskom na obitelji koje putuju s odraslom djecom. Osim toga, značajan udio gostiju, smješten na drugom mjestu, opaža se unutar dobnog intervala od 35 do 44 godine, prvenstveno činjenično čineći obitelji sa mlađom djecom. Na trećem mjestu, primjećuje se prisutnost gostiju starije životne dobi, između 55 i 64 godine, većinom su to starijim parovima koji putuju bez pratnje djece.

Evidentira se kako su obitelji s djecom, sportske grupe te sudionici sportskih manifestacija dominirajući skupovi gostiju u destinaciji Poreč. Ova segmentacija ističe ključne kategorije koje zauzimaju veći udio u turističkom prometu, dok se istovremeno reflektira njihova specifična motivacija za posjetom. Obitelji s djecom naglašavaju obiteljsku dinamiku i potrebu za raznolikim sadržajima koji će zadovoljiti sve članove. Sportske grupe i sudionici sportskih događanja potiču potrebu za aktivnim i sportskim iskustvima, dok unapređujući aspekt društvenog sudjelovanja. Ovakva raznovrsna gostujuća populacija doprinosi bogatstvu turističke ponude i profilira Poreč kao atraktivno odredište za širok spektar interesa i preferencija.

Unatoč ovim spoznajama, treba napomenuti da su podaci o preferencijama i interesima gostiju ograničeni. Promjenjivi turistički trendovi i dinamika industrije zahtijevaju kontinuirano istraživanje kako bi se osiguralo da destinacija Poreč ostaje atraktivna i relevantna za raznolike skupine turista. Razumijevanje motiva putovanja igra ključnu ulogu u razvoju i upravljanju turističkom destinacijom. Poreč svojim raznovrsnim ponudama odmora, kulture, sporta i prirodnih ljepota pruža bogato iskustvo za različite tipove turista. Daljnja istraživanja i analize pomoći će još dublje razumjeti potrebe gostiju i omogućiti bolje prilagodbe destinacijske ponude.

3.3. SWOT analiza grada Poreča

Donošenje odluka u turizmu zahtijeva iznimno kompleksne procese planiranja i analize trenutnog i željenog stanja. Kada je riječ o turističkom razvoju grada Poreča, korisno je primijeniti SWOT analizu. Ova analiza omogućuje identifikaciju postojećih snaga i slabosti unutar destinacije, te isto tako omogućuje prepoznavanje mogućih prilika i prijetnji koje dolaze iz vanjskog okruženja. Za postizanje održivog turističkog razvoja izuzetno je važno realistično procijeniti trenutačno stanje, uključujući i aspekte koji možda nisu najjači, kako bi se strategija razvoja pravilno oblikovala. Ova analiza omogućava vizualizaciju okruženja, što olakšava prepoznavanje snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji.

U nastavku će se prikazati snage i slabosti koje utječu na razvoj turizma u gradu Poreču.

Tablica.2. Snage i slabosti turizma grada Poreča

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Bogata kulturna i povijesna baština - Prirodna ljepota i geografski položaj - Dobra turistička infrastruktura - Dobra prometna povezanost - Kvalitetna hotelska industrija - Snažna destinacijska promocija - Razvijena infrastruktura za kongrese i događaje - Kontinuirani porast broja turističkih dolazaka i noćenja - Bogata gastronomska ponuda 	<ul style="list-style-type: none"> - Sezonalnost - Ovisnost o turizmu - Ograničeni resursi i prostor - Visoki troškovi - Nedostatak inovacija u destinacijskom menadžmentu - Ograničen pristup financijskim sredstvima - Nedovoljna iskorištenost postojećih kapaciteta i atrakcija - Nedovoljna uključenost lokalnog stanovništva u turističko planiranje i odlučivanje

Izvor: samostalna izrada autora

Tablica prikazuje identificirane snage grada Poreča u kontekstu turističke destinacije. Ove snage predstavljaju ključne karakteristike koje doprinose konkurentnosti grada i privlače brojne turiste. Prva snaga je bogata kulturna i povijesna baština koju Poreč posjeduje, uključujući UNESCO-vu svjetsku baštinu poput Eufrazijeve bazilike. Ova vrijedna kulturna baština privlači posjetitelje zainteresirane za povijest i kulturu. Također, prirodna ljepota i povoljan geografski položaj. Smješten na obali Jadranskog mora, Poreč nudi plaže koje privlače turiste tražeći odmor u prirodnom okruženju. Treća snaga odnosi se na dobru turističku infrastrukturu grada Poreča. S raznolikom ponudom hotela, restorana, trgovina i ostalih turističkih sadržaja, grad pruža kvalitetne usluge i udobnost turistima. Četvrta snaga je dobra prometna povezanost grada Poreča. Zahvaljujući autoputevima, lukama i zračnoj luci, Poreč je dobro povezan s drugim dijelovima Hrvatske i Europe, olakšavajući dolazak turista i pristup destinaciji. Jedna od značajnih prednosti grada Poreča proizlazi iz iznimno razvijene hotelske industrije visoke kvalitete. Raznovrsna ponuda hotela visoke kvalitete pridonosi zadovoljstvu i udobnosti gostiju, čime se povećava privlačnost destinacije. Destinacijska promocija koju provodi grad Poreč. Kroz marketinške kampanje, prisustvo na sajmovima i događanjima te suradnju s turističkim agencijama, destinacija se promovira kako bi privukla veći broj turista. Razvijena infrastruktura za kongrese i događaje. S opremljenim kongresnim centrima i mogućnostima za

organizaciju međunarodnih skupova, Poreč privlači poslovne putnike i doprinosi diversifikaciji turističke ponude. Također treba istaknuti kontinuirani porast broja turističkih dolazaka i noćenja koji potvrđuje privlačnost grada Poreča kao turističke destinacije i povjerenje turista. Napoljetku, bogata gastronomska ponuda grada Poreča predstavlja dodatnu snagu. Ova raznolika ponuda hrane privlači goste koji traže gastronomski doživljaj i doprinosi eno-gastronomskom turizmu. Identifikacija i razumijevanje ovih snaga ključno je za razvoj strategija i politika koje će iskoristiti prednosti i poboljšati konkurentnost turističke destinacije grada Poreča.

Grad Poreč kao turistička destinacija suočava se s nekoliko identificiranih slabosti koje predstavljaju izazove za njegov daljnji razvoj. Jedna od glavnih slabosti je sezonalnost turizma u tom području. Koncentracija turističkih aktivnosti i prihoda tijekom ljetnih mjeseci donosi fluktuacije i nestabilnost u gospodarskom sektoru. Ovisnost o turizmu također predstavlja slabost Poreča, jer promjene u turističkim trendovima, ekonomskim uvjetima ili vanjskim faktorima mogu negativno utjecati na turistički promet i prihode. Ograničeni resursi i prostor također predstavljaju izazov za turizam u Poreču. Sam grad ima ograničen kapacitet za izgradnju novih turističkih objekata i infrastrukture, što može otežati usklađivanje s rastućom potražnjom i ograničiti daljnji razvoj turizma. Konkurencija s drugim turističkim destinacijama također je faktor koji treba uzeti u obzir. Na Jadranskoj obali i drugdje postoji izuzetno velika konkurencija, stoga Poreč mora stalno raditi na promociji, diverzifikaciji ponude i privlačenju turista kako bi ostao konkurentan. Visoki troškovi su još jedna slabost koju treba uzeti u obzir pri planiranju i vođenju turističke industrije u Poreču. Troškovi života, smještaja i hrane mogu biti relativno visoki, što može ograničiti pristupačnost destinacije za određene skupine turista s ograničenim budžetima. Nedostatak inovacija u upravljanju destinacijom također predstavlja slabost, jer inovacije su neophodne za održivi razvoj turizma, kreativnost i poboljšanje konkurentnosti. Pristup financijskim sredstvima također može biti ograničen, što može utjecati na investicije u turističku infrastrukturu, obnovu atrakcija i promociju destinacije na međunarodnom tržištu. Nedovoljna iskorištenost postojećih kapaciteta i atrakcija također je identificirana kao slabost. Bolje korištenje postojećih turističkih resursa može poboljšati privlačnost destinacije i povećati konkurentnost. Nedovoljna uključenost lokalnog stanovništva u turističko planiranje i odlučivanje također je identificirana kao slabost. Veća uključenost stanovništva može poboljšati održivi razvoj turizma, osigurati lokalnu podršku i postići ravnotežu između interesa turizma i zahtjeva lokalne zajednice.

Prepoznavanje i razumijevanje ovih slabosti omogućuju Poreču da se usredotoči na njihovo prevladavanje. Upravljanje sezonalnošću, diverzifikacija ponude, povećanje pristupačnosti, poticanje inovacija, traženje izvora financiranja, bolje korištenje kapaciteta i uključivanje lokalnog stanovništva ključni su koraci prema postizanju održivog i prosperitetnog turizma u Poreču.

Uz snage i slabosti, na koje županija može utjecati, susreće se s brojnim prilikama i prijetnjama iz okoline. One predstavljaju situacije koje bi se trebale najbolje moguće iskoristiti.

Tablica.3. Prilike i prijetnje grada Poreča

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirani rast turističke potražnje - Mogućnost financiranja iz EU fondova - Razvoj sportskih i rekreacijskih aktivnosti - Inovacije i tehnološki napredak - Trend održivog razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> - Inflacija - Konkurencija drugih destinacija - Elementarne nepogode (poplave, suše, potresi) - Promjene u zakonodavstvu - Nedostatak visoko kvalificirane radne snage - Smanjenje turističke potražnje - Ovisnost o vanjskim dobavljačima

Izvor: samostalna izrada autora

Kontinuirani rast turističke potražnje je jedna od ključnih prilika za grad Poreč. Kao popularna turistička destinacija, Poreč privlači velik broj posjetitelja iz različitih dijelova svijeta. Ovaj neprekidan rast stvara povoljne uvjete za razvoj novih turističkih sadržaja i potiče povećanje prihoda u destinaciji. Pored toga, Poreč ima mogućnost financiranja iz različitih EU fondova. Ovo omogućuje gradu da povuče sredstva koja se mogu koristiti za ulaganje u infrastrukturne projekte, turističke projekte i druge inicijative kojima se potiče razvoj destinacije. Inovacije i tehnološki napredak pružaju Poreču nove mogućnosti u turizmu. Korištenje tehnologije u promociji, rezervaciji i poboljšanju turističkih usluga pridonosi konkurentnosti grada i njegovoj adaptaciji globalnim trendovima. Trend održivog razvoja pruža Poreču priliku za razvoj ekološki prihvatljivih turističkih projekata i ponuda. Primjena održivih

praksi, koje privlače ekološki osviještene turiste, doprinosi očuvanju lokalnog okoliša i dugoročnom razvoju destinacije. Poreč također može iskoristiti svoju bogatu kulturnu baštinu kao temelj za razvoj različitih kulturno-turističkih manifestacija. Organizacija festivala, izložbi, koncerata i drugih kulturnih događaja stvara dodatni turistički rast i promovira lokalnu kulturu.

Inflacija predstavlja značajnu makroekonomsku prijetnju za grad Poreč. Visoka inflacija može rezultirati sustavnim rastom općih razina cijena u gospodarstvu, što dovodi do smanjenja kupovne moći potrošača i negativnog utjecaja na turističku industriju i ukupnu ekonomsku stabilnost destinacije. Elementarne nepogode poput poplava, suša i potresa mogu predstavljati ozbiljnu prijetnju za Poreč. Ove nepredvidive prirodne katastrofe mogu prouzročiti značajnu materijalnu štetu na infrastrukturi, turističkim objektima i okolišu, zaustavljajući ili ograničavajući normalno poslovanje i turističku privlačnost destinacije. Promjene u zakonodavstvu, posebno u turističkim propisima, mogu postati značajna prijetnja za Poreč. Iznenaadne promjene u regulativama, kao što su uvođenje novih poreza, ograničavanje turističkih aktivnosti ili administrativna opterećenja, mogu negativno utjecati na poslovne uvjete i profitabilnost turističkih poduzeća u gradu. Nedostatak visoko kvalificirane radne snage može predstavljati ozbiljnu prijetnju za Poreč. Nedostatak stručnog osoblja, posebno u ključnim područjima turizma kao što su hotelijerstvo, ugostiteljstvo i animacija, može ograničiti kvalitetu usluga, inovaciju i konkurentnost destinacije, što dugoročno može dovesti do smanjenja turističkog interesa. Smanjenje turističke potražnje je važna prijetnja koju Poreč mora uzeti u obzir. Faktori kao što su globalne ekonomske recesije, politički nemiri ili epidemije mogu dovesti do naglog pada turističkog prometa, smanjujući prihode i profitabilnost lokalnih turističkih poduzeća te postavljajući izazove u održavanju konkurentne pozicije destinacije. Ovisnost o vanjskim dobavljačima predstavlja dodatnu prijetnju za Poreč. Ako destinacija ovisi o uvozu ključnih resursa, sirovina ili energije, ekonomske promjene, politički sukobi ili poremećaji u lancu opskrbe mogu dovesti do poteškoća u snabdijevanju i rastu cijena, što negativno utječe na konkurentnost turističke ponude i poslovnih performansi.

U kontekstu daljnjeg razvoja turizma, preporučuje se ulaganje u diversifikaciju turističke ponude i inovaciju. Ovo podrazumijeva stvaranje novih turističkih sadržaja i doživljaja koji će privući nove segmente turista. Kroz raznolikost aktivnosti i objekata, Poreč može privući širu publiku i produljiti sezonu turizma. Održavanje suradnje s lokalnim dionicima je ključno, jer sinergija između različitih sektora, kao što su hotelijerstvo, ugostiteljstvo, agencije za nekretnine i ostali, može rezultirati kvalitetnijom turističkom ponudom. Zajedničko planiranje,

promocija i razvoj turizma stvaraju bolje uvjete za turiste i potiču rast destinacije. Kontinuirano praćenje tržišnih trendova, prilagodba strategija i suradnja sa svim relevantnim dionicima ključni su za postizanje uspjeha u dinamičnom i konkurentnom turističkom okruženju.

4. Istraživanje stavova i percepcije lokalnog stanovništva o turizmu grada Poreča

U svrhu diplomskog rada, primijenjeno je online anketno istraživanje usmjereno isključivo na lokalno stanovništvo grada Poreča. Online anketa odabrana je kao efikasan način prikupljanja podataka, omogućujući širok doseg i praktičnost sudjelovanja ispitanika. Tijekom razdoblja od 01. lipnja do 15. kolovoza 2023. godine, anketno istraživanje je obuhvatilo uzorak od ukupno 173 sudionika.

Kako bi se osigurala reprezentativnost uzorka, online upitnik je distribuiran putem različitih kanala komunikacije. Konkretno, društvene mreže kao što su Facebook i Instagram poslužile su kao platforme za širenje ankete. Također, kontaktiranje putem e-maila te komunikacija putem aplikacije WhatsApp doprinijeli su diversifikaciji sudionika i boljoj pokrivenosti različitih demografskih skupina u lokalnoj zajednici.

Struktura anketnog upitnika bila je složena kako bi se sveobuhvatno istražili različiti aspekti stavova lokalnog stanovništva prema turističkom razvoju. Ukupno 53 pitanja podijeljena su u šest jasno definiranih sekcija. Prva sekcija odnosi se na demografska obilježja ispitanika. Druga sekcija sastoji se od pet tvrdnji koje se odnose na stupanj razvoja turizma u destinaciji.⁵⁵ Treća sekcija se sastoji od ukupno 12 čestica kojima se ispituje stupanj zadovoljstva ili nezadovoljstva razvojem turizma u gradu Poreču.⁵⁶ Sadržaj četvrte sekcije upitnika obuhvaća pet čestica koje se tiču angažmana lokalne zajednice u procesima planiranja turističkog razvoja.⁵⁷ U petom dijelu upitnika nalazi se ukupno 19 čestica koje se odnose na pozitivne i negativne učinke turizma.⁵⁸ Posljednja, šesta sekcija uključuje 7 čestica koje se odnose na podršku lokalnog stanovništva.⁵⁹ Kako bi se dobio detaljniji uvid u stavove ispitanika prema različitim aspektima percipiranog utjecaja turizma, ispitanici ocijenili svoju razinu suglasnosti s mjernim točkama. Ovaj pristup ocjenjivanju temelji se na korištenju Likertove skale koja

⁵⁵ preuzeto i prilagođeno prema Soldić Frleta, i Smolčić Jurdana, "Determinante potpore lokalnog stanovništva razvoju turizma," 6.

⁵⁶ preuzeto i prilagođeno prema Soldić, Frleta i Đurkin Badurina, "Factors affecting residents'support for cultural tourism development," 646.

⁵⁷ preuzeto i prilagođeno prema Štokovac, „Utjecaj turizma na lokalno stanovništvo grada Novigrada,” 51.

⁵⁸ preuzeto i prilagođeno prema Soldić Frleta i Smolčić Jurdana, "Insights into differences in residents' attitudes: Tourism impacts and support for future development." 175.

⁵⁹ preuzeto i prilagođeno prema Soldić Frleta i Smolčić Jurdana, "Insights into differences in residents' attitudes: Tourism impacts and support for future development." 176.

sadrži pet razina, te su ispitanici imali mogućnost odabrati stupanj slaganja koji najbolje odražava njihovu percepciju. Likertova skala, koja se proteže od "Uopće se ne slažem" do "U potpunosti se slažem", pružila je mogućnost ispitanicima da precizno ocijene svoj stav. Ovaj pristup omogućio je diferenciranje različitih nijansi stajališta te bolje sagledavanje njihovih perspektiva.

U nastavku će se prikazati demografska obilježja ispitanika.

Tablica.4. Demografska obilježja ispitanika (N=173)

	DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA	UDIO
Spol	Muško	43,4%
	Žensko	56,6%
Godine starosti	18-25	5,8%
	26-40	40,5%
	41-60	45,1%
	Više od 60	8,7%
Broj članova obitelji	1-3	53,2%
	4-6	45,1%
	Više od 6	1,7%
Stupanj obrazovanja	Bez formalnog obrazovanja	0%
	Završena osnovna škola	0%
	Završena srednja škola	43,9%
	Završen preddiplomski studij	17,3%
	Završen diplomski studij	35,8%
	Završen doktorat	2,9%
Zaposlenje	Samozaposlen	20,8%
	Privatni sektor	43,4%
	Javni sektor	24,9%
	Umirovljenik	5,8%
	Nezaposlen	1,7%
	Student	3,5%
Mjesečni prihodi	400- 1.000 €	18,6%
	1.000- 1.500 €	47,1%
	1.500- 3.000 €	22,1%
	Ne želim odgovoriti	12,2%

Izvor: Izrada autora prema podacima online istraživanja

U sklopu provedenog istraživanja aktivno su sudjelovali stanovnici grada Poreča, pri čemu se većinski udio sudionika sastojao od ženske populacije (56,6%). Analizom dobne strukture, ističe se da većina ispitanika (45,1%) spada u dobnu skupinu od 41 do 60 godina.

Promatranjem obrazovnog profila ispitanika, vidljivo je da najveći broj posjeduje završenu srednju školu (43,9%), dok se značajan postotak oslanja na završeni diplomski studij (35,8%). U kontekstu trenutnog zaposlenja, pretežita većina sudionika je zaposlena u privatnom sektoru (43,4%), dok se također značajan udio nalazi u javnom sektoru (24,9%). Također, nezanemarliv postotak ispitanika ima status samozaposlenih (20,8%). U pogledu mjesečnih prihoda, najveći dio ispitanika ostvaruje prihode u rasponu od 1.000 do 1.500 eura (47,1%), dok se također značajan udio nalazi u skupini s mjesečnim prihodima od 1.500 do 3.000 eura (22,1%).

U nastavku će se prikazati druga sekcija koja obuhvaća stupanj razvoja turizma u gradu Poreču.

Tablica.5. Stupanj razvijenosti turizma- percepcija stanovnika

	Tvrdnja	UDIO
Stupanj razvoja turizma u gradu Poreču.	Turizam je vrlo razvijen	34,7%
	Turizam je razvijen	46,8%
	Turizam je donekle razvijen	17,9%
	Turizam je u povoju	0,6%
	Nema turizma	0%

Izvor: Izrada autora prema podacima online istraživanja

Analizirajući prvu tvrdnju, 34,7% sudionika smatra da je turizam u gradu Poreču vrlo visoko razvijen. S druge strane, većinsko stajalište (46,8%) ističe da je turizam u Poreču razvijen. Ova percepcija odražava dobru razinu razvoja, iako ne nužno najvišu dostignutu razinu. Rezultati također ukazuju na to da 17,9% sudionika smatra da je turizam donekle razvijen. Podaci također ukazuju da nema sudionika koji smatraju da uopće nema prisutnosti turizma u Poreču. Kombinirano, ovi rezultati pružaju važan uvid u subjektivnu percepciju lokalnog stanovništva o stupnju razvoja turizma u Poreču.

Tablica.6. Upravljanje turizmom – stavovi ispitanika

	Tvrdnja	Prosječna ocjena
1.	Zadovoljstvo sadržajima za aktivnosti u prirodi (šetnja, kupanje, parkovi, ostali sadržaji)	3,7
2.	Zadovoljstvo objektima za zabavu i opuštanje (kafići, restorani, beach barovi, ostali sadržaji)	3,3
3.	Zadovoljstvo kvalitetom gastronomske ponude u restoranima u gradu Poreču	3,2
4.	Zadovoljstvo raznolikošću gastronomske ponude u restoranima u gradu Poreču	3,0
5.	Zadovoljstvo ponudom zabavnih manifestacija tijekom godine	3,1
6.	Zadovoljstvo ponudom biciklističkih staza	2,9
7.	Zadovoljstvo uređenošću biciklističkih staza	2,8
8.	Zadovoljstvo uređenošću pješačkih staza	3,4
9.	Zadovoljstvo čistoće plaža	4,0
10.	Zadovoljstvo uređenošću okoliša	4,0
11.	Zadovoljstvo organizacijom prometa u gradu za vrijeme sezone	2,5
12.	Zadovoljstvo dovoljnim brojem parkirnih mjesta u gradu za vrijeme sezone	2,3

Izvor: Izrada autora prema podacima online istraživanja

Analiza rezultata demonstrira da je ocjena čistoće plaža (prosječna ocjena 4,0) i uređenosti okoliša (4,0) najviša među ocijenjenim aspektima. Paralelno, ocjene za pješačke staze (prosječna ocjena 3,4) i sadržaje za aktivnosti u prirodnom okruženju (3,7) svjedoče o relativno visokoj razini zadovoljstva. Ispitanici su iskazali manje zadovoljstva kvalitetom gastronomske ponude (3,2), raznolikošću gastronomske ponude (3,0) te raspoloživosti biciklističkih staza (2,9). Dodatno, organizacija prometa za vrijeme turističke sezone (2,5) i dostupnost parkirnih mjesta (2,3). Rezultati ukazuju na potrebu za daljnjim unaprjeđenjem gastronomske ponude, raznolikosti sadržaja, biciklističke infrastrukture te organizacije prometa i raspoloživosti parkirnih kapaciteta.

Tablica.7. Angažiranost lokalnog stanovništva u turističkom planiranju

	Tvrdnja	Prosječna ocjena
1.	Angažiranost lokalnog stanovništva u turističkom planiranju grada Poreča na zadovoljavajućoj je razini	2,3
2.	Osobno sam uključen/a u planiranje razvoja turizma u gradu Poreču	1,6
3.	Želio bih biti više uključen/a u planiranje i odlučivanje o razvoju turizma u Poreču	3,4
4.	Zainteresiranost lokalnog stanovništva Poreča za sudjelovanje u donošenju odluka o razvoju turizma raste	2,9
5.	Suradnja hotelijera i lokalnih proizvođača je izvrsna	3,1
6.	Rad turističke zajednice je izvrstan	2,9
7.	Lokalno stanovništvo ostavlja pozitivan dojam na strane turiste	3,5

Izvor: Izrada autora prema podacima online istraživanja

Rezultati istraživanja ukazuju na percepciju lokalnog stanovništva o njihovoj uključenosti u razvoj turizma u gradu Poreču. Prema prosječnim ocjenama dobivenim iz odgovora sudionika, ocjena angažiranosti lokalnog stanovništva u turističkom planiranju ocijenjena je s 2,3, što upućuje na da postoji potreba za daljnjim unapređenjem u ovom aspektu. Izuzetno zanimljivom se pokazala činjenica da osobno sudjelovanje lokalne zajednice u procesima planiranja turističkog razvoja grada Poreča bilježi izrazito nisku prosječnu ocjenu, svega 1,6. Navedena kvantifikacija ukazuje na nedostatak dublje involviranosti i aktivnog sudjelovanja lokalnog stanovništva u oblikovanju turističkih aktivnosti i strategija, naglašavajući potrebu za unapređenjem komunikacijskih pristupa i inkluzivnih strategija uključivanja stanovništva u proces odlučivanja. Unatoč tome, iz rezultata je vidljivo da postoji određena želja za većim sudjelovanjem lokalnog stanovništva u planiranju i odlučivanju o razvoju turizma u Poreču, s prosječnom ocjenom od 3,4. Ovo sugerira da postoji svijest među stanovništvom o važnosti njihove uloge u oblikovanju turističke budućnosti grada. Prosjek ocjene iznosi 2,9, sugerirajući da postoji značajan interes i otvorenost lokalnog stanovništva za povećano sudjelovanje u donošenju ključnih odluka vezanih za razvoj turizma. Suradnja između hotelijera i lokalnih proizvođača ocijenjena je prosječnom ocjenom 3,1, što upućuje na postojeće pozitivno partnerstvo između tih dviju ključnih aktera u turističkom sektoru. Rad turističke zajednice dobio je ocjenu prosječne razine (2,9), naglašavajući mogućnosti za daljnje poboljšanje u načinu na koji se komunicira i surađuje s lokalnim stanovništvom. Pozitivan dojam koji lokalno

stanovništvo ostavlja na strane turiste dobio je solidnu ocjenu od 3,5, što svjedoči o njihovom doprinosu pozitivnom turističkom iskustvu.

Zaključno, unapređenje uključenosti lokalnog stanovništva u razvoj turizma u Poreču zahtijeva aktivne korake poput poboljšane komunikacije, edukacije i inkluzivnih strategija. Kroz partnerstvo s lokalnim inicijativama te isticanje autentičnosti, moguće je stvoriti održivu platformu koja potiče suradnju između turističkog sektora i građana za obogaćivanje turističkog iskustva i zajedničku dobrobit.

Tablica.8. Učinci turizma – percepcije ispitanika

	Tvrdnja	Prosječna ocjena
1.	Turizam privlači više ulaganja od drugih gospodarskih aktivnosti	3,6
2.	Turizam je potaknuo ulaganje u infrastrukturu	3,8
3.	Zbog turističke potrošnje na području grada Poreča, povećao se životni standard lokalnog stanovništva	3,4
4.	Turizam je u Gradu Poreču omogućio otvaranje novih radnih mjesta	3,8
5.	Turizam generira veće poslovanje u sezoni nego izvan nje	4,4
6.	Zbog utjecaja turizma naglo su porasle cijene dobra i usluga	4,6
7.	Lokalno stanovništvo ima veću korist nego trošak od turizma	3,2
8.	Zahvaljujući turizmu organiziraju se brojne zabavne, sportske i kulturne manifestacije	3,9
9.	Turizam potiče bolju zaštitu običaja i tradicije lokalnog stanovništva	3,0
10.	Turizam potiče obnovu povijesnih zgrada	3,0
11.	Turizam je potaknulo kulturno uzdizanje stanovništva u Poreču	2,8
12.	Turizam je narušio kvalitetu života stanovništva	3,4
13.	Turizam potiče iseljavanje domicilnog stanovništva iz centra grada zbog komercijalizacije istog u korist turizma	4,0
14.	Izgradnja novih turističkih objekata utječe pozitivno na izgled grada	2,7
15.	Zahvaljujući turizmu javni prostori i ceste održavaju se na visokom nivou	3,3
16.	Zbog gužve u prometu dolazi do ispuštanja štetnih tvari u okoliš koji narušavaju zdravlje lokalnog stanovništva	3,6
17.	Turizam uzrokuje povećano onečišćenje vode u visokoj sezoni	3,7
18.	Turizam uzrokuje povećanje nestašice pitke vode u visokoj sezoni	3,5
19.	Turizam generira više negativnih nego pozitivnih učinaka na okoliš	3,4

Izvor: Izrada autora prema podacima online istraživanja

Analizom rezultata istraživanja uočavaju se značajne varijacije u ocjenama lokalnog stanovništva u vezi s utjecajem turizma. Ovo istraživanje potvrđuje ulogu turizma kao faktora koji privlači značajna financijska ulaganja u regiju, naglašavajući njegovu ulogu kao potpore ekonomskom razvoju (prosječna ocjena 3,6). Nadalje, istraživanje otkriva da je turizam imao poticajan učinak na razvoj infrastrukture, s visokom prosječnom ocjenom od 3,8. Sudionici isto tako prepoznaju pozitivan doprinos turističke potrošnje u poboljšanju životnog standarda (prosječna ocjena 3,4) te u generiranju novih radnih mjesta (prosječna ocjena 3,8). Međutim, rezultati također pokazuju da su s učincima turizma povezani i izazovi. Povećanje cijena dobara i usluga, kao rezultat turističke potražnje, dobilo je visoku ocjenu od strane ispitanika (prosječna ocjena 4,6). Osim toga, percepcija negativnog utjecaja na kvalitetu života lokalnog stanovništva također je izražena (prosječna ocjena 3,4), posebno kroz primjetan trend iseljavanja domicilnih

stanovnika iz centra grada (prosječna ocjena 4,0). Dobivene ocjene pokazuju varijacije u percepciji lokalnog stanovništva u kontekstu kulturnih i okolišnih aspekata usko vezanih za turizam. Iako se turizam prepoznaje kao stimulans za organizaciju kulturnih događanja i manifestacija (prosječna ocjena 3,9), prosječne ocjene ukazuju na ograničenu potporu ideji da turizam ima ključnu ulogu u uzdizanju kulturnog identiteta stanovništva (prosječna ocjena 2,8) i u procesu obnove povijesnih zgrada (prosječna ocjena 3,0). Analiza okolišnih aspekata pruža složenu perspektivu, pri čemu se turizam povezuje s održavanjem javnih prostora i infrastrukture (prosječna ocjena 3,3), ali također s negativnim posljedicama po okoliš, uključujući zagađenje zraka i vode (prosječne ocjene 3,6, 3,7 i 3,5).

Ovaj sveobuhvatan pregled stajališta lokalnog stanovništva pruža dublje razumijevanje učinaka turizma u Poreču. Uzimajući u obzir različita gledišta zajednice, važno je usmjeriti razvoj turizma prema održivim koracima koji će koristiti svima. To podrazumijeva pažljivo slušanje potreba stanovnika, čuvanje kulturnog naslijeđa te zaštitu okoliša. Unapređenje može obuhvatiti jačanje suradnje između zajednice i turizma te pametno upravljanje resursima radi zaštite i prosperiteta grada.

Tablica.9. Podrška lokalnog stanovništva

	Tvrdnja	Prosječna ocjena
1.	Podupirem razvoj turizma baziran na prirodnim resursima	4,3
2.	Podržavam razvoj kulturnih atrakcija	4,5
3.	Podržavam razvoj raznih događanja i programa	4,5
4.	Podržavam razvoj dodatnih smještajnih kapaciteta	2,3
5.	Podržavam razvoj dodatnih restorana	3,1
6.	Podržavam razvoj dodatnih noćnih klubova	3,3
7.	Podržavam razvoj dodatnih sportsko- rekreacijskih sadržaja	4,4

Izvor: Izrada autora prema podacima online istraživanja

Iz tablice se može uvidjeti da lokalno stanovništvo uglavnom podržava razvoj turizma. Rezultati ukazuju na snažno podržavanje razvoja turizma baziranog na prirodnim resursima (prosječna ocjena 4,3), što potvrđuje da je očuvanje i promocija prirodnih ljepota i resursa od suštinskog značaja za ispitanike. Isto tako, rezultati pokazuju izraženu podršku razvoju kulturnih atrakcija (prosječna ocjena 4,5) te organizaciji različitih događanja i programa (prosječna ocjena 4,5), što naglašava važnost kulturnog i zabavnog sadržaja u turističkom

okruženju. Primjetno je da sudionici pokazuju izraženo manju sklonost prema razvoju dodatnih smještajnih kapaciteta (prosječna ocjena 2,3), što ukazuje na prisutnu zabrinutost vezanu uz eventualno pretjerano izgrađene strukture ili preopterećenje infrastrukture. Paralelno s tim, podrška širenju dodatnih restorana (prosječna ocjena 3,1) i noćnih klubova (prosječna ocjena 3,3) izražava se s umjerenijim intenzitetom, što bi moglo sugerirati oprez prema komercijalizaciji ili mogućim negativnim posljedicama buke. Nadalje, uočava se izražena podrška sudionika prema razvoju dodatnih sportsko-rekreacijskih sadržaja (prosječna ocjena 4,4).

Rezultati istraživanja duboko naglašavaju potrebu za sveobuhvatnim pristupom turističkom razvoju, koji pažljivo uzima u obzir prirodne i kulturne resurse, a također teži diverzifikaciji ponude kako bi se zadovoljile različite sklonosti gostiju. Rezultati daju vrijedan uvid koji bi trebao usmjeravati buduće strategije i planove razvoja turizma s ciljem maksimiziranja koristi za lokalnu zajednicu i posjetitelje.

Važno je istaknuti određena ograničenja provedenog istraživanja. Analiza spola sudionika otkriva značajnu veću prisutnost ženske populacije u odnosu na mušku populaciju. Ova razlika u spolu može doprinijeti raznolikim perspektivama i prioritetima u pogledu turističkog razvoja, te se može reflektirati u različitim načinima potpore ili zabrinutosti prema određenim aspektima.

Raspodjela sudionika prema dobi pokazuje da najveći udio sudionika spada u dobnu skupinu između 41 i 60 godina, dok su stariji od 60 godina prisutni u manjem postotku. Ova dobna struktura sudionika može ukazivati na razlike u razmišljanju i stavovima prema turističkom razvoju, s obzirom na različite generacijske perspektive i iskustva.

Stupanj obrazovanja sudionika također ima važan utjecaj. Sudionici s različitim stupnjevima obrazovanja vjerojatno će različito sagledavati prednosti i rizike turističkog razvoja. Na primjer, osobe s višim stupnjevima obrazovanja mogu donositi informiranije odluke temeljene na dubljem razumijevanju potencijalnih implikacija.

Zaposlenje sudionika, kao što pokazuju podaci, ima raznolik raspon od samozaposlenih (20,8%) do osoba koje rade u privatnom sektoru (43,4%), javnom sektoru (24,9%), umirovljenika (5,8%) i studenata (3,5%). Ove raznolike karijerne pozicije mogu utjecati na sudionikovu percepciju turističkog razvoja s obzirom na vlastite životne okolnosti i profesionalna iskustva. Nadalje, raspodjela mjesečnih prihoda sudionika također daje sliku o ekonomskim pozicijama sudionika i njihovoj financijskoj stabilnosti. Ova raznovrsnost prihoda

pruža kontekst za razumijevanje različitih mogućnosti za sudjelovanje u turističkom razvoju i njihovoj spremnosti za podršku određenim inicijativama. Svi ovi demografski čimbenici, zajedno s rezultatima ankete, omogućuju dublje razumijevanje različitih perspektiva i stavova lokalne zajednice prema turističkom razvoju u Gradu Poreču.

Zaključak

Analizirajući literaturu i rezultate istraživanja koje je usmjereno na lokalno stanovništvo grada Poreča, stvoren je dublji uvid u izazove i prilike koje proizlaze iz brze turističke ekspanzije, te kako ona utječe na duboko ukorijenjeni identitet grada. Iz dubinske analize koju jasno se uočava da turizam igra ključnu ulogu u ekonomskom rastu i društvenom prosperitetu Poreča. Osnovni zaključak iz ove analize jest da uspjeh destinacije ne može biti definiran isključivo kvantitativno, brojem posjetitelja ili ekonomske dobiti. Umjesto toga, naglasak mora biti na kvalitativnom rastu koji je uravnotežen sa zaštitom suštine Poreča.

Geografski položaj ima izuzetan značaj za poticanje turizma u području grada Poreča. Odlična prometna povezanost i blizina većih gradova poput Zagreba i Rijeke omogućuju jednostavan pristup ovoj destinaciji. Važan potencijal leži i u dostupnim letovima, koji otvaraju mogućnosti na turističkom tržištu. Uzimajući u obzir bogatstvo prirodnih resursa te kulturno-povijesne baštine, Poreč bi trebao usmjeriti svoju ponudu prema tim vrijednostima.

Unatoč pozitivnim aspektima, razvoj turizma suočava se s izazovima poput intenzivne sezonalnosti turizma stvara disbalans u ekonomskom rastu te opterećuje infrastrukturu tijekom visoke sezone. Osim toga, rastući turizam može potencijalno ugroziti kulturnu autentičnost te stvoriti pritisak na prirodne resurse i okoliš, zahtijevajući pažljivu ravnotežu između ekonomske dobiti i očuvanja okoliša.

Turistička ponuda Poreča je izrazito raznolika. Aktivnosti kao što su planinarenje, prirodne šetnje, vožnje biciklom, kajakarenje, lov i ribolov, uz bogatu kulturno-povijesnu baštinu, širok spektar sportskih aktivnosti, ruralni odmor i interakcija s lokalnom faunom. Turistička ponuda Poreča i dalje naginje tradicionalnom obliku odmora na plažama, što je često povezano s masovnim turizmom i sezonskim ritmovima.

Istraživanje jasno ističe potrebu za usklađenim planiranjem koje povezuje kratkoročne turističke ciljeve sa dugoročnim očuvanjem. Kako bi se postigao održiv turizam, preporučuje se razviti sveobuhvatan okvir koji sjedinjuje ekonomske, društvene i ekološke faktore. Ključno je definirati strategije koje čuvaju kulturnu baštinu, upravljaju prometom te usklađuju turizam sa stambenim potrebama. Uspješnost održivog razvoja temelji se na aktivnom sudjelovanju lokalnog stanovništva. Stoga se preporučuje redovito konzultiranje i otvoren dijalog s građanima, kako bi njihove perspektive bile sastavni dio planova i odluka.

Dodatno, istraživanje i implementacija održivih turističkih praksi imaju potencijal raznovrsno transformirati turističku ponudu. Ovo obuhvaća organiziranje kulturnih tura, promociju lokalnih proizvoda te promoviranje ekološki osviještenih aktivnosti s ciljem smanjenja pritiska na pretrpane lokacije i istovremeno poticanja lokalnog gospodarstva.

U završnom razmatranju, ovaj diplomski rad ističe potrebu za sveobuhvatnim pristupom razvoju turizma u Poreču. Konzervacija kulturne baštine mora biti srž strategija i planova, uz održivost kao glavni okvir. Tek kroz usklađivanje interesa svih dionika - lokalnih vlasti, stanovnika i stručnjaka - možemo zajamčiti da će Poreč ostati ne samo turistička destinacija, već i simbol trajne predanosti očuvanju svog nasljeđa u svjetlu budućih generacija.

Bibliografija

- Amerta, I. Made Suniastha. "Community based tourism development." *International Journal of Social Sciences and Humanities* 1.3 (2017): 97-107.
- Ambrož, Milan. "Attitudes of local residents towards the development of tourism in Slovenia: The case of the Primorska, Dolenjska, Gorenjska and Ljubljana regions." *Anthropological notebooks* 14.1 (2008).
- Andereck, Kathleen, and Claudia Jurowski. "Tourism and quality of life." *Quality tourism experiences* (2006): 136-154.
- Bakan, Rikard. "Moderni trendovi u prehrani i njihov utjecaj na ugostiteljsku kuhinju." *Praktični menadžment: stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta* 6.1 (2015): 105-110.
- Bartoluci, Mato. "Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva." *Školska knjiga, Zagreb* 20013 (2013).
- Best of Poreč Riviera, [file:///C:/Users/msandak/Downloads/best_of_brosura_2022_04_web%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/msandak/Downloads/best_of_brosura_2022_04_web%20(1).pdf) (Pristupljeno 31.08.2023.)
- Camarda, Domenico, i Laura Grassini. "Local resources and global trades: Environments and agriculture in the Mediterranean region." *Conference on the Relationships between Global Trades and Local Resources in the Mediterranean Region, Rabat (Morocco), Apr 2002*. CIHEAM-IAMB, 2003.
- Čavlek, N. "Turizam—ekonomske osnove i organizacijski sustav. Školska knjiga Zagreb." (2011): 29.
- Ferreira, Fernanda A., Conceição Castro, i Ana Sofia Gomes. "Positive and negative social-cultural, economic and environmental impacts of tourism on residents." *Advances in Tourism, Technology and Systems: Selected Papers from ICOTTS20, Volume 1*. Springer Singapore, 2021.
- Fletcher, John, et al. *Tourism: Principles and practice*. Pearson UK, 2017.
- FrancArman vinarija, https://www.francarman.hr/#!/o_nama (Pristupljeno 31.08.2023.)

- Gadi Djou, J. A., et al. "Symbolic participation in community-based tourism in Kelimutu National Park, Ende, East Nusa Tenggara." *IOSR Journal of Business and Management* 19.1 (2017): 15-20.
- Giampiccoli, Andrea. "A conceptual justification and a strategy to advance community-based tourism development." *European Journal of Tourism Research* 25 (2020): 2503-2503.
- Goeldner, Charles R., and JR Brent Ritchie. *Tourism principles, practices, philosophies*. John Wiley & Sons, 2007.
- Gomes, Ana Sofia. "Positive and Negative Social-Cultural, Economic and Environmental Impacts of Tourism on Residents." *Advances in Tourism, Technology and Systems: Selected Papers from ICOTTS20, Volume 1* 208 (2020): 288.
- Grad Poreč- Parenzo, <http://www.porec.hr/prva.aspx?stranica=40482&pid=&j=CRO> (Pristupljeno 24.08.2023.)
- Gunawijaya, Jajang, i Annisa Pratiwi. "How Local Community Could Contribute to the Tourism Development in Rural Area?." *KnE Social Sciences* (2018): 826-834.
- Gržinić, Jasmina. "Uvod u turizam-povijest, razvoj, perspektive." (2019).
- Harcombe, David. "The economic impacts of tourism." (1999).
- Istria bike, http://www.istria-bike.com/hr/staze/popis_staza/102-ch-0?&l_over=1 (Pristupljeno 31.08.2023.)
- Istria bike, http://www.istria-bike.com/hr/staze/interaktivni-popis-staza/202-ch-0?&l_over=1 (Pristupljeno 31.08.2023.)
- Jujnović, Mia. *Stajališta lokalnog stanovništva o učincima turizma na području grada Vrgorca*. Diplomski rad, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, 2021.
- Košeto, Tina. *Razvoj selektivnih oblika turizma na području grada Poreča*. Diplomski rad, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", 2020.
- Legović, Martin. *Značaj cikloturizma za turizam Grada Poreča*. Diplomski rad, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2022.

- Lepp, Andrew. "Residents' attitudes towards tourism in Bigodi village, Uganda." *Tourism management* 28.3 (2007): 876-885.
- Magaš, Dragan, Ksenija Vodeb, i Zrinka Zadel. *Menadžment turističke organizacije i destinacije*. Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2018.
- Mason, Peter. "Tourism impacts, planning and management. Butter-worth-Heinemann." (2003).
- Mesić, Željka, Mateja Lončar, and Marina Tomić Maksan. "Preferencije vinskih turista i zadovoljstvo ponudom vinskog turizma u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji." *Agroeconomia Croatica* 9.1 (2019): 113-123.
- Minnaert, Lynn, and Clare Inkson. "Tourism management: An introduction." *Tourism Management* (2018): 1-464.
- MyPorec, <https://www.myporec.com/hr/otkrijte-porec/ne-propustite/porec-open-air-festival-of-life-2019> (Pristupljeno 24.08.2023.)
- MyPorec, <https://www.myporec.com/hr/sto-raditi/kalendar/23610> (Pristupljeno 24.08.2023.)
- Page, Stephen. *Transport and tourism: Global perspectives*. Pearson education, 2005.
- Poljak, Luka. *Enogastronomija u turističkoj ponudi Dalmacije*. Završni rad, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2020.
- Promohotel- Poreč, <https://www.promohotel.hr/> (Pristupljeno 24.08.2023.)
- Radoš, Matea. *Turistički razvoj Grada Poreča*. Završni rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, 2018.
- Rudan, Elena. "Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma destinacije." *Tranzicija* 14.29 (2012): 58-67.
- Scherl, Lea M., i Stephen Edwards. "Tourism, indigenous and local communities and protected areas in developing nations." *Tourism and protected areas: Benefits beyond boundaries* (2007): 71-88.

Slivar, Iva. "Stakeholders in a tourist destination—matrix of possible relationships towards sustainability." *Open Journal for Research in Economics* 1.1 (2018): 1.

Smith, Melanie, Nicola MacLeod, i Margaret Hart Robertson. *Key concepts in tourist studies*. Sage, 2010.

Soldić Frleta, Daniela. "Island destinations' tourism offer-tourists' vs. residents' attitudes." *Tourism and hospitality management* 20.1 (2014): 1-14.

Soldić Frleta, Daniela, i Dora Smolčić Jurdana. "Insights into differences in residents' attitudes: Tourism impacts and support for future development." *Tourism: An International Interdisciplinary Journal* 68.2 (2020): 170-180.

Soldić Frleta, Daniela, i Dora Smolčić Jurdana. "Determinante potpore lokalnog stanovništva razvoju turizma." *Zbornik Veleučilišta u Rijeci* 11.1 (2023): 1-13.

Soldić Frleta, Daniela i Jelena Đurkin Badurina, Factors affecting residents' support for cultural tourism development. In *Proceedings of the ToSEE—Tourism in Southern and Eastern Europe Creating Innovative Tourism Experiences: The Way to Extend the Tourist Season*, Opatija, Croatia, 16–18 May 2019; pp. 641–653.

Šandak, Matea. *Važnost društvenih mreža u promociji Poreča na turističkom tržištu*. Završni rad, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2022.

Štokovac, Loreta. *„Utjecaj turizma na lokalno stanovništvo grada Novigrada“*. Doktorska disertacija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2020.

UNESCO: Defining community broadcasting,
https://en.unesco.org/sites/default/files/unesco_cmedia_sustainability_policy_1_defining.pdf
(Pristupljeno 20.07.2023.)

Vinarija Kozlović, <https://www.kozlovic.hr/nasa-ponuda/> (Pristupljeno 31.08.2023.)

Vinarija Matošević, <https://matosevic.com/o-nama/> (Pristupljeno 31.08.2023.)

Vinistra- udruga vinogradara i vinara Istre, <https://vinistra.hr/hr/vinistra-2023> (Pristupljeno 24.08.2023.)

Zavičajni muzej Poreštine, <https://www.muzejporec.hr/hr/giostra/> (Pristupljeno 24.08.2023.)

Wine Nights Poreč, <https://www.winenightsporec.com/> (Pristupljeno 22.06.2023.)

Yang, Jianchun, et al. "How to promote ethnic village residents' behavior participating in tourism poverty alleviation: a tourism empowerment perspective." *Frontiers in Psychology* 11 (2020): 2064.

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1.	Tipologija lokalnih zajednica u turizmu	5
Tablica 2.	Snage i slabosti turizma grada Poreča	35
Tablica 3.	Prilike i prijetnje grada Poreča	37
Tablica 4.	Demografska obilježja ispitanika (N=173)	40
Tablica 5.	Stupanj razvijenosti turizma- percepcija stanovnika	42
Tablica 6.	Upravljanje turizmom – stavovi ispitanika	42
Tablica 7.	Angažiranost lokalnog stanovništva u turističkom planiranju	43
Tablica 8.	Učinci turizma – percepcije ispitanika	44
Tablica 9.	Podrška lokalnog stanovništva	46

Grafikoni

Grafikon 1.	Vrste smještajnih objekata grada Poreča u 2022. godini	16
Grafikon 2.	Dolasci i noćenja turista u gradu Poreču	29
Grafikon 3.	Dolasci turista u Poreč prema zemljama porijekla	30
Grafikon 4.	Analiza mjesečne distribucije turističkih dolazaka u 2022. godini	31
Grafikon 5.	Noćenja turista u Poreču prema zemljama porijekla	33

Slike

Slika 1.	Dionici u turizmu	4
----------	-------------------	---